

EUROPA-PARLAMENTET

1999

2004

Mødedokument

ENDELIG
A5-0274/2003

16. juli 2003

ÅRLIG BETÆNKNING

om menneskerettighederne i verden i 2002 og EU's menneskerettighedspolitik
(2002/2011(INI))

Udvalget om Udenrigsanliggender, Menneskerettigheder, Fælles Sikkerhed og
Forsvarspolitik

Ordfører: Bob van den Bos

INDHOLD

	Side
PROTOKOLSIDE	4
FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	5
BEGRUNDELSE.....	35
FORSLAG TIL BESLUTNING B5-0445/2002.....	59
BILAG I: FORTEGNELSE OVER BESLUTNINGER.....	60
BILAG II: BASISTEKSTER.....	64

PROTOKOLSIDE

På mødet den 17. januar 2002 meddelte Parlamentets formand, at Udvalget om Udenrigsanliggender, Menneskerettigheder, Fælles Sikkerhed og Forsvarspolitik havde fået tilladelse til at udarbejde en initiativbetænkning, jf. forretningsordenens artikel 163, om menneskerettighederne i verden i 2002 og EU's menneskerettighedspolitik.

På mødet den 11. september 2002 havde Udvalget om Udenrigsanliggender, Menneskerettigheder, Fælles Sikkerhed og Forsvarspolitik valgt Bob van den Bos til ordfører.

På mødet den 25. marts 2003 vedtog udvalget at optage følgende beslutningsforslag i sin betænkning

- B5-0445/2002 af Maurizio Turco m.fl. om religionsfrihed, henvist den 4. december 2002 til Udvalget om Udenrigsanliggender, Menneskerettigheder, Fælles Sikkerhed og Forsvarspolitik som korresponderende udvalg

På møder den 11. juni, 7. og 8. juli 2003 behandlede udvalget udkastet til betænkning.

På sidstnævnte møde vedtog det forslaget til beslutning (for: 37; imod: 2; hverken/eller: 6).

Til stede under afstemningen var: Elmar Brok (formand), Baroness Nicholson of Winterbourne, Geoffrey Van Orden og Christos Zacharakis (næstformænd), Bob van den Bos (ordfører), Ole Andreasen, Per-Arne Arvidsson, Alexandros Baltas, Bastiaan Belder, André Brie, Michael Cashman (for Klaus Hänsch), Gérard Caudron, Philip Claeys, John Walls Cushman, Véronique De Keyser, Gianfranco Dell'Alba (for Emma Bonino, jf. forretningsordenens artikel 153, stk. 2), Rosa M. Díez González, Glyn Ford, Michael Gahler, Gerardo Galeote Quecedo, Jas Gawronski, Vitaliano Gemelli (for Alain Lamassoure), Alfred Gomolka, Willi Görlach (for Magdalene Hoff), Vasco Graça Moura (for Armin Laschet), Richard Howitt, Efstratios Korakas, Ioannis Koukiadis (for Demetrio Volcic, jf. forretningsordenens artikel 153, stk. 2), Joost Lagendijk, Catherine Lalumière, Jo Leinen (for Jan Marinus Wiersma), Pedro Marset Campos, Edward H.C. McMillan-Scott (for David Sumburg), Jean-Thomas Nordmann, Arie M. Oostlander, Lennart Sacrédeus (for Philippe Morillon), Jannis Sakellariou, Jürgen Schröder, Ioannis Souladakis, Ursula Stenzel, Ilkka Suominen, Hannes Swoboda, Charles Tannock, Maj Britt Theorin (for Jacques F. Poos), Maurizio Turco (for Francesco Enrico Speroni, jf. forretningsordenens artikel 153, stk. 2), Joan Vallvé og Karl von Wogau.

Betænkningen indgivet den 16. juli 2003.

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om menneskerettighederne i verden i 2002 og EU's menneskerettighedspolitik (2002/2011(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til forslag til beslutning af Maurizio Turco m.fl. om religionsfrihed (B5-0445/2002),
- der henviser til EU' fjerde årsberetning om menneskerettigheder (12747/1/02),
- der henviser til EU-traktatens artikel 3, 6, 11, 13 og 19 og artikel 177 og 300 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,
- der henviser til verdenserklæringen om menneskerettigheder samt til alle relevante internationale menneskerettighedsinstrumenter¹,
- der henviser til Rom-statutten for Den Internationale Straffedomstol, der trådte i kraft den 1. juli 2002,
- der henviser til sine tidligere beslutninger om menneskerettighederne i verden, vedtaget den 25. april 2002, 5. juli 2001, 16. marts 2000, 17. december 1998, 12. december 1996, 26. april 1995, 12. marts 1993, 12. september 1991, 18. januar 1989, 12. marts 1987, 22. oktober 1985, 22. maj 1994 og 17. maj 1983²,
- der henviser til sin beslutning af 30. januar 2003 om EU's prioriteter for den 59. samling i FN's Menneskerettighedskommission³,
- der henviser til sin beslutning af 25. april 2002 om Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet om, hvordan Den Europæiske Union kan medvirke til at fremme menneskerettigheder og demokratisering i tredjelande (KOM(2001) 252)⁴ og Rådets konklusioner af 25. juni 2001,
- der henviser til Rådets konklusioner af 10. december 2002 om menneskerettighederne og demokratiseringsprocessen i tredjelande samt de praktiske foranstaltninger, der blev vedtaget med henblik på gennemførelse af Rådets konklusioner af 25. juni 2001,
- der henviser til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder⁵,
- der henviser til sine tidligere beslutninger om respekten for de grundlæggende rettigheder

¹ NB: Oplysninger om alle relevante basistekster findes i den vedføjede oversigt.

² EUT C 131 E af 5.6.2003, s. 138, EFT C 65 E af 14.3.2002, s. 336, EFT C 377 af 29.12.2000, s. 336, EFT C 98 af 9.4.1999, s. 270, EFT C 20 af 20.1.1997, s. 161, EFT C 126 af 22.5.1995, s. 15, EFT C 115 af 26.4.1993, s. 214, EFT C 267 af 14.10.1991, s. 165, EFT C 47 af 27.2.1989, s. 61, EFT C 99 af 13.4.1987, s. 157, EFT C 343 af 31.12.1985, s. 29, EFT C 172 af 2.7.1984, s. 36, EFT C 161 af 10.6.1983, s. 58.

³ P5_TA-PROV (2003) 0033.

⁴ EUT C 131 E af 5.6.2003, s. 147.

⁵ EFT C 364 af 18.12.2000, s. 1.

i Den Europæiske Union, særlig beslutning af 15. januar 2003¹,

- der henviser til sine beslutninger af 4. juli 2002 om USA's lov om beskyttelse af personer i De Forenede Staters tjeneste², til sine beslutninger af 26. september 2002 og 24. oktober 2002 om bilaterale immunitetsaftaler³ samt til Rådets konklusioner af 30. september 2002⁴,
- der henviser til EU's fælles holdning om Den Internationale Straffedomstol, som blev vedtaget den 11. juni 2001 og forlænget den 20. juni 2002⁵ og den 16. juni 2003⁶, samt til den dertil knyttede handlingsplan, som blev vedtaget den 15. maj 2002,
- der henviser til sine beslutninger af 19. november 1998, 18. januar 2001 og 28. februar 2002 om den internationale straffedomstol⁷,
- der henviser til sin beslutning af 20. september 2001 om skamfering af kvindelige kønsorganer⁸,
- der henviser til ikrafttrædelsen den 1. april 2003 af partnerskabsaftalen mellem på den ene side medlemmerne af gruppen af stater i Afrika, Vestindien og Stillehavet og på den anden side Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater undertegnet i Cotonou den 23. juni 2000,
- der henviser til den handlingsplan, der blev vedtaget på den femte Euro-Middelhavskonference i Valencia den 23. april 2002,
- der henviser til konklusionerne fra debatforummet om menneskerettigheder i december 2002 i København,
- der henviser til forretningsordenens artikel 163,
- der henviser til betænkning fra Udvalget om Udenrigsanliggender, Menneskerettigheder, Fælles Sikkerhed og Forsvarspolitik (A5-0274/2003),
- A. der henviser til, at menneskerettigheder, dvs. borgerrettigheder samt politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, er universelle og udelelige, indbyrdes afhængige og indbyrdes beslægtede, som bekræftet på FN's menneskerettighedskonference i Wien i 1993,
- B. der henviser til, at udvikling og befæstelse af demokratiet og retsstaten samt respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder er en generel målsætning i Den Europæiske Unions fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik; der henviser til, at Fællesskabets politik inden for udviklingssamarbejde bør bidrage til

¹ P5_TA-PROV(2003) 0012.

² P5_TA(2002)0367.

³ P5_TA(2002)0449 og P5_TA(2002)0521.

⁴ EFT L 155 af 12.6.2001, s. 19 og EFT L 164 af 22.6.2002, s. 1.

⁵ EFT L 150 af 18.6.2003, s. 67.

⁶ EFT C 379 af 7.12.1998, s. 265, EFT C 262 af 18.9.2001, s. 262, EFT C 293 E af 28.11.2002, s. 88.

⁷ EFT C 77 E af 28.3.2002, s. 126.

⁸ EFT L 317 af 15.12.2000, s. 3.

denne generelle målsætning,

- C. der henviser til, at Den Europæiske Union via sine eksterne forbindelser og den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik har forpligtet sig til at respektere den internationale menneskerettighedslovgivning og den humanitære folkeret,
- D. der henviser til, at alle EU's medlemsstater på 2. ministerkonference i kredsen af demokratiske stater (Community of Democracies), der fandt sted i Seoul den 10.-12. november 2002, bekræftede deres engagement og vilje til at fremme og forsvare demokratiet, retsstaten og menneskerettighederne i verden,
- E. der henviser til, at den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik skal styrkes, for at EU kan leve op til sit ansvar for fred og stabilitet i verden, ligesom der skal lægges vægt på effektiv anvendelse af alle de midler, Unionen har til rådighed i sine forbindelser med tredjelande,
- F. der henviser til, at EU's troværdighed med hensyn til menneskerettighedspolitik i forbindelserne med tredjelande også afhænger af, hvordan Unionens politik om menneskerettigheder og grundlæggende friheder varetages inden for dens egne grænser,
- G. der henviser til, at EU i princippet har en positiv og samarbejdsvillig strategi for fremme af respekten for menneskerettighederne i forbindelserne med tredjelande,
- H. der henviser til, at bestræbelser på at fremme respekten for menneskerettigheder og demokrati som grundlæggende målsætninger i EU's forbindelser med tredjelande vil mislykkes, hvis de iboende principper ikke prioriteres højt nok i overensstemmelse med sikkerhedsmæssige, økonomiske og politiske interesser,
- I. der henviser til, at det desværre kan konstateres, at enkelte medlemsstater i strid med de forpligtelser, der er indgået i Cotonou-aftalen og andre associerings- og samarbejdsaftaler med tredjelande, støtter udemokratiske regimer forskellige steder i verden, når dette tjener nationale økonomiske, militære og andre særinteresser,
- J. der henviser til, at respekt for de traditionelle individuelle menneskerettigheder under den såkaldte krig mod terrorismen ikke må komme i anden række i bestræbelserne på at opnå kollektiv sikkerhed,
- K. der henviser til, at væbnede konflikter fortsat er en alvorlig trussel mod menneskerettighederne og har medført alvorlige menneskerettighedskrænkelser,
- L. der henviser til, at national sikkerhed efter de tragiske begivenheder den 11. september er blevet et vigtigt anliggende for mange regeringer på bekostning af menneskerettighederne, hvilket navnlig kommer til udtryk ved undertrykkelse af politiske modstandere, der betegnes som "terrorister", indførelse af hemmelig strafferetspleje og større tilbageholdenhed hos regeringerne med hensyn til at kritisere andre landes nationale politikker; der henviser til, at dette internationale klima i væsentlig grad har truet beskyttelsen af menneskerettighederne,
- M. der henviser til, at De Forenede Stater stadig nægter at give personer, der er anholdt i

forbindelse med i forbindelse med "krigen mod terrorismen", internationalt anerkendte rettigheder; der henviser til, at tusinder af fanger fra krigen i Afghanistan blev interneret i strid med humanitær folkeret og national lovgivning,

- N. der henviser til, at menneskerettighedssituationen i Mellemøsten, Nordafrika og dele af Asien yderligere blev forværret som følge af "bekæmpelse af terrorismen"; der henviser til, at begrænsninger af ytrings- og forsamlingsfriheden og intimidering af menneskeretsforkæmpere er blevet udbredt; der henviser til, at der i disse regioner stadig forekommer retslige og udenretslige henrettelser, omfattende brug af tortur og unfair retssager,
- O. der henviser til, at den menneskerettighedsklausul, der indgår som et væsentligt element i associerings- og samarbejdsaftaler med tredjelande, skal anvendes operationelt, således at der reageres effektivt på overtrædelser af menneskerettighederne og fremtidige overtrædelser forebygges, og den skal tjene som en klar gennemførelses- og suspenderingsmekanisme i tilfælde af overtrædelser,
- P. der henviser til, at overtrædelser af klausulen om, at tredjelande, der er knyttet til EU gennem aftaler, skal respektere menneskerettighederne, ikke blot udgør en krænkelse af de universelle rettigheder og friheder, som anerkendes i verdenserklæringen om menneskerettigheder, men først og fremmest en overtrædelse af internationale traktater, der er indgået frit mellem parterne,
- Q. der henviser til, at menneskerettighedsdialoger ifølge de relevante EU-retningslinjer kun er en acceptabel mulighed, hvis partnerlandet i tilstrækkelig grad forpligter sig til at forbedre menneskerettighedssituationen; der henviser til, at EU regelmæssigt bør evaluere resultaterne af dialogerne med henblik på at fastlægge, i hvilket omfang forventningerne er blevet opfyldt,
- R. der henviser til, at Rådet og Kommissionen har et ansvar for at forbedre sammenhængen og konsekvensen i EU's menneskerettighedspolitik ved at integrere menneskerettigheder og demokratisering som mål i alle aspekter af forbindelserne med tredjelande samt ved at behandle disse spørgsmål på alle relevante møder med tredjelande på alle planer,
- S. der henviser til, at "mainstreaming" bør defineres som integrering af menneskerettighederne på alle niveauer og i alle politikker, og at der kun kan ske en effektiv integrering, hvis den pålægges og overvåges af de højeste instanser i Rådet og Kommissionen,
- T. der henviser til, at der i Parlamentet er behov for yderligere bestræbelser på at forbedre strukturerne og arbejdsmetoderne for dets menneskerettighedspolitik; der henviser til, at der er et presserende behov for at sikre passende opfølgning af Parlamentets udtalelser,
- U. der henviser til, at Rådets formand ikke kun skal høre Parlamentet om de vigtigste aspekter og grundlæggende valg i forbindelse den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, men også sikre, at der tages behørigt hensyn til Parlamentets holdninger; der henviser til, at regelmæssig underretning om udviklingen og gennemførelsen af Unionens fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik er Rådets formandskabs og Kommissionens ansvar,

- V. der henviser til, at der skal findes metoder og midler til at styrke Parlamentets position med hensyn til at drage Rådet og Kommissionen til ansvar for, hvordan politikken gennemføres, navnlig for så vidt angår gennemførelsen af menneskerettighedsklausuler,
- W. der henviser til, at menneskerettighedsspørgsmål ifølge deres natur kræver umiddelbar handling; der henviser til, at de mekanismer, som er indeholdt i den nuværende forretningsorden, ikke giver parlamentsmedlemmerne mulighed for at rette forespørgsler til Rådet og Kommissionen, der kræver hurtigt svar; der henviser til, at Rådets svar på forespørgsler til skriftlig besvarelse altid er meget forsinkede og alt for ofte vage og overfladiske,

Religionsfrihed

- X. der henviser til, at religionsfriheden er forankret i artikel 18 i verdenserklæringen om menneskerettigheder, hvori det hedder, at enhver har ret til "tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed, og at "denne ret omfatter frihed til at skifte religion eller tro og frihed til enten alene eller i fællesskab med andre, offentligt eller privat, at give udtryk for sin religion eller tro gennem undervisning, udøvelse, gudsdyrkelse og overholdelse af religiøse forskrifter", der henviser til, at dette også indbærer retten til ikke at bekende sig til en religion, som også bør beskyttes,
- Y. der henviser til, at religioner, tro og ikke-tro henhører under de individuelle friheder, der henviser, at religioner og tro udgør et referencesystem for livets mening og opfylder de åndelige behov hos de troende, som udgør mere end 90 % af verdens befolkning,
- Z. der henviser til, at det påhviler regeringerne at sikre, at alles ret til religions- og trosfrihed eller frihed til ikke at bekende sig til en tro beskyttes fuldt ud,
- AA. der henviser til, at tankefriheden, samvittighedsfriheden og religionsfriheden på vilkårlig vis trædes under fode og krænktes i forskellige dele af verden, hvilket nogle gange medfører alvorlige og voldelige forfølgelsesmetoder, bl.a. tilbageholdelse, tortur, slaveri og manglende ytringsfrihed, forsamlingsfrihed og foreningsfrihed, trussel om straf ved konvertering til en anden tro og forbud mod at missionere;
- AB. der henviser til, at staten pr. definition skal være areligiøs, og at det i de tilfælde, hvor stat og religion eller tro ikke adskilles, undertiden er vanskeligt for troende og ikke-troende at leve fredeligt side om side, og der kan opstå problemer for mindretallene,
- AC. der henviser til, at etpartiregimer er ansvarlige for undertrykkelsespolitikker og alvorlig krænkelse af religionsfriheden, navnlig i Den Demokratiske Folkerepublik Laos, Cuba og Folkerepublikken Kina,
- AD. der henviser til, at der i dag findes mange forskellige hindringer for trosfrihed, samvittighedsfrihed og religionsfrihed på statsligt plan, f.eks. forsøg på at kontrollere eller påtvinge en religiøs overbevisning eller religiøse skikke, fjendtlighed over for mindretals- og ikke-godkendte trosretninger og ikke-troende, negligerende af krænkelse af tankefriheden, samvittighedsfriheden og religionsfriheden og diskriminerende lovgivning og politikker,

- AE. der henviser til, at fremme og beskyttelse af de rettigheder, der gælder for personer, som tilhører mindretal af enhver art, bidrager til politisk og social stabilitet og fred og kan berige kulturarven i samfundet generelt,
- AF. der henviser til, at der i mange dele af verden forekommer alvorlige tilfælde af intolerance, forskelsbehandling og voldshandlinger, som skyldes fejlfortolkninger af religion eller tro, herunder trusler eller tvang, der opstår som følge af religiøs ekstremisme,
- AG. der henviser til, at religioner, enten i moderate eller radikale bevægelser, ofte overtager de opgaver, som regeringer ikke udfører, f.eks. på sundheds- og uddannelsesområdet,
- AH. der henviser til, at religioner i stigende grad anvendes politisk, navnlig i forbindelse med magtkampe eller etniske tvister, og nemt kan misbruges til at optrappe konflikter; der henviser til, at 12 af de nuværende 30 større konflikter drejer sig om religion,
- AI. der henviser til, at traditionelt fredelige forhold mellem religioner er blevet forstyrret af magtkampe, f.eks. i Balkanområdet, Molukkerne, Nigeria, Sudan, Pakistan og Indien, hvor der sker sammenstød, som især har ramt mindretallene, navnlig mellem muslimer og kristne eller hinduer og muslimer og andre religiøse mindretal,
- AJ. der henviser til, at det er afgørende at skelne mellem religion som en trosretning og fredelig gudsdyrkelse og religion som et instrument til at fremme had og vold mod andre,
- AK. der henviser til, at der på verdensplan opleves en stigning i religiøst motiveret voldsanvendelse, hvilket skaber øget spænding mellem eller inden for religioner og trosretninger,
- AL. der henviser til, at religiøs og ateistisk ekstremisme ødelægger mulighederne for, at forskellige samfund kan leve fredeligt og roligt side om side; der henviser til, at den derfor pr. definition udgør en trussel mod retten til religions- og trosfrihed,
- AM. der henviser til, at den voksende religiøse ekstremisme nogle gange ytrer sig gennem vold og protester mod det moderne samfunds værdier såsom religiøs tolerance, ytringsfrihed, verdslighed, demokrati og pluralisme,
- AN. der henviser til, at der er mange forskellige årsager til den voksende ekstremisme, som har sit udspring i økonomiske, sociologiske, historiske og/eller politiske elementer, og at der ikke findes én enkelt løsning til bekæmpelse af fænomenet,
- AO. der henviser til, at udbredelsen af ekstremistiske fortolkninger af religion stimuleres af grupper, der bliver mere og mere velorganiserede, og som synes at have væsentlige økonomiske midler til deres rådighed,
- AP. der henviser til, at muslimsk ekstremisme er særlig stærk i de mere avancerede og tilsyneladende mere verdslige muslimske samfund såsom Algeriet, Egypten, Libanon og Tunesien samt i stigende grad især i dele af Asien og Afrika,

- AQ. der henviser til, at de repressive og antidemokratiske politikker, der ofte føres af disse landes regeringer, svækker den demokratiske oppositions repræsentanter og derfor kun tjener til at styrke de ekstremistiske holdninger, som de foregiver at bekæmpe,
- AR. der henviser til, at religiøs fanatisme kan opstå selv i lande, der hidtil har været betragtet som konfessionsløse, og hvor der traditionelt har været adskillelse mellem stat og religion eller tro, og konstaterer, at denne nye situation har en tendens til at brede sig som ringe i vandet til de politisk svageste lande,
- AS. der henviser til, at ekstreme og uforgribelige fortolkninger af sharia-lovgivning er fremherskende navnlig i lande som Saudi-Arabien, Iran, Sudan, Somalia og Nigeria,
- AT. der henviser til, at sharia-lovgivning og andre skikke, der opfattes som værende i strid med universelle menneskerettigheder, er genopstået i flere lande med store muslimske befolkninger såsom (det nordlige) Nigeria, Sudan og Pakistan,
- AU. der er foruroliget over de henvisninger til sharia-lovgivning, der er indeholdt i udkastet til Afghanistans forfatning,
- AV. der henviser til, at især kvinders, pigers og andre sårbare samfundsgruppers rettigheder trues af uacceptable skikke såsom brænding, stening, skamfering af kønsorganer, børneægteskaber eller tvungne ægteskaber i kulturens, traditionernes, skikkernes eller religionens navn, hvilket giver disse grupper en mindreværdig social stilling og status,
- AW. der henviser til, at religiøs ekstremisme kan give næring til anden religiøs ekstremisme, hvilket blandt andet er tilfældet på det asiatiske subkontinent, som f.eks. i Pakistan, Indonesien og Indien, hvor ekstremisme inden for den ene religion fremprovokerer ekstremisme inden for den anden religion og omvendt,
- AX. der henviser til, at hinduistisk fundamentalisme udgør en stadig større trussel mod lige forfatningsmæssige rettigheder og adgang til domstolene for millioner af mennesker i Indien, navnlig for muslimske og kristne mindretal,
- AY. der henviser til, at de love om forbud mod konvertering som f.eks. dem, der er vedtaget eller foreslået i Indien og Sri Lanka, nemt kan misbruges til i praksis at undertrykke religiøse mindretal,
- AZ. der henviser til, at det er uacceptabelt at påberåbe sig eller udøve offentlig myndighed i en religions eller en anden livsfilosofis navn,
- aa. der henviser til, at den potentielle stigning i volden og krænkelserne af menneskerettighederne som følge af den voksende religiøse og totalitære sekulære ekstremisme verden over kræver, at beslutsomme reaktioner over en bred front fra EU og de europæiske samfund,
- ab. der henviser til, at globaliseringen har medført større samspil mellem folk i hele verden, hvilket gør behovet for tolerance over for tro og samvittighedsfrihed endnu større, hvilket også gælder behovet for at kræve respekt for folk med andre religiøse baggrunde, så der undgås konflikter mellem forskellige værdisystemer,

- ac. der henviser til, at der er risiko for, at religioner stemples på grund af en generel forkert opfattelse af og uvidenhed om de ”andres” kultur og religion, hvilket i sig selv kan udgøre en trussel mod religionsfrihed,
 - ad. der henviser til, at medierne kan spille en vigtig rolle med hensyn til at sprede viden og relevante oplysninger om tro og kulturer og fremme gensidig forståelse mellem folk med forskellige religiøse baggrunde; der henviser til, at de derfor bør undgå at skabe stereotype billeder af andre trosretninger, og at deres forpligtelse til at informere sandfærdigt om eksistensen af religiøs intolerance skal anerkendes,
1. mener, at menneskerettigheder udgør hjørnестenen i alle EU's interne og eksterne politikker; opfordrer derfor indtrængende Rådet og Kommissionen til at tage kraftig afstand fra krænkelse af menneskerettighederne overalt i verden; er meget bekymret over en mulig marginalisering af menneskerettighederne i forhold til sikkerhedsrelaterede, økonomiske og politiske spørgsmål;
 2. støtter kraftigt Rådets målsætning om at opnå en mere effektiv og synlig menneskerettigheds- og demokratiseringspolitik i EU gennem øget sammenhæng og konsekvens mellem Fællesskabets foranstaltninger og den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, integrering af menneskerettigheder i alle politikområder, større åbenhed og regelmæssig fastlæggelse og revision af prioriterede aktioner;
 3. opfordrer Rådet, Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at iværksætte de foranstaltninger, der er nævnt i rapporten fra Rådets Arbejdsgruppe om Menneskerettigheder (COHOM) om gennemførelse af opfølgningen af konklusionerne fra samlingen i Rådet (almindelige anliggender) den 25. juni 2001, som Rådet godkendte den 10. december 2002, samt til at underrette Parlamentet om de fremskridt, der er nået ved udgangen af 2003;

Menneskerettighedsklausul

4. opfordrer Rådet og Kommissionen til at betragte menneskerettighedsklausulen som en forpligtelse for begge aftaleparter til at respektere menneskerettighederne og at anvende klausulen til at skabe positive forandringer, men også til at drage konsekvenserne og lade klausulen komme til fuld anvendelse, hvis dette ikke lykkes;
5. mener, at gennemførelsen af menneskerettighedsklausulen i associerings- og samarbejdsaftaler primært afhænger af EU's politiske vilje til at lægge tilstrækkeligt pres på det pågældende land samt af, at menneskerettighedsspørgsmål prioriteres højere end økonomiske, sikkerhedsmæssige og andre politiske interesser;
6. er af den opfattelse, at medlemsstater, der gennem deres nationale politik varetager økonomiske, militære og andre særinteresser i tredjelande, og som støtter, opretholder eller endog bringer udemokratiske regimer til regeringsmagten og derved reelt bringer sig i modsætning til associerings- og samarbejdsaftalernes mål om menneskerettigheder, demokrati og god forvaltningspraksis, til enhver tid skal stå til regnskab over for de øvrige medlemsstater og Europa-Parlamentet,
7. fremhæver imidlertid, at manglen på en entydig gennemførelsesmekanisme hæmmer

denne klausuls effektivitet; betragter gennemførelsesmekanismen i Cotonou-aftalen som eksemplarisk på grund af bestemmelserne om høringer, suspendering og inddragelse af civilsamfundet;

8. opfordrer Kommissionen til at fremlægge det nødvendige forslag til en gennemførelsesmekanisme for menneskerettighedsklausulen med henblik på at opretholde et konstant pres for at opnå betydelige forbedringer i menneskerettighedssituationen i de pågældende lande samt støtte de samfundsgrupper, som går ind for fremme af demokrati og respekt for menneskerettighederne;
9. opfordrer Kommissionen og Rådet til at udstikke og offentliggøre benchmarks for de tilskyndelsesforanstaltninger og restriktive foranstaltninger, der skal anvendes med henblik på at forbedre åbenheden og troværdigheden i forbindelse med gennemførelse af klausulen, idet det dog erkender, at der er nødvendigt med en vis fleksibilitet, når det fastsættes, hvordan disse målsætninger bedst kan nås;
10. opfordrer indtrængende Rådet og Kommissionen til at iværksætte strukturerede dialogprocedurer for regelmæssig vurdering af partnerstaternes overholdelse af deres menneskerettighedsforpligtelser;
11. opfordrer Rådet, der er en af parterne i associerings- og samarbejdsrådene, til at nedsætte særlige underudvalg om menneskerettigheder, som er klart kædet sammen med den politiske dialog på højeste plan, med henblik på at gennemføre aftalens artikel 2;
12. opfordrer Kommissionen og Rådet til at nedsætte arbejdsgrupper eller afholde rundbordsdrøftelser om menneskerettigheder som del af en systematisk metodik til gennemførelse af menneskerettighedsklausulen; mener, at disse arbejdsgrupper bør have til formål at overvåge landets menneskerettighedssituation på baggrund af eksisterende overvågningsinstrumenter, foreslå specifikke foranstaltninger til opnåelse af forbedringer, bl.a. opstilling af tidsplaner og benchmarks; mener endvidere, at arbejdsgrupperne bør omfatte repræsentanter for civilsamfundet, ngo'er, menneskerettighedsinstitutioner fra EU og partnerlandet og, at parlamentsmedlemmerne bør indbydes til at deltage;
13. opfordrer Kommissionen til som en væsentlig del af dens overvågningsrolle og i samarbejde med EU's missioner at indsamle og vurdere oplysninger om specifikke overtrædelser af menneskerettighederne, med særlig fokus på kvinders rettigheder - navnlig i forbindelse med omskæring og andre former for skamfering af kvinders kønsorganer - og børns og handicappedes rettigheder i tredjelande, frem for alt når der er tale om lande, som er bundet af en menneskerettighedsklausul som led i deres aftaler med EU;
14. henstiller til, at der ud over systematisk indberetning af menneskerettighedsforhold bør udarbejdes både checklister, uddannelsesprogrammer og håndbøger som vejledning til embedsmænd;
15. beklager endnu en gang, at Parlamentet ikke er inddraget i beslutningsprocessen vedrørende iværksættelse af høringer eller suspendering af en aftale; insisterer derfor kraftigt på at blive holdt underrettet om sådanne foranstaltninger i god tid, før de iværksættes; insisterer desuden på, at dets synspunkter med hensyn til, hvilken form for

klausul der skal forhandles i fremtidige aftaler, tages i betragtning;

Sanktioner

16. opfordrer Kommissionen og Rådet til at udvise mindre overbærenhed med hensyn til iværksættelse af restriktioner og suspensive foranstaltninger på grundlag af en vurdering af overtrædelsernes grovhed, end det hidtil har været tilfældet, hvilket har været til skade for menneskerettighedsklausulens effektivitet og den juridiske betydning, den bør tillægges;
17. opfordrer Rådet og Kommissionen til effektivt at gennemføre de restriktive foranstaltninger, som EU har vedtaget, således at der bliver tale om andet end blot fordømmende erklæringer;
18. opfordrer Rådet, Kommissionen, medlemsstaterne til effektivt at håndhæve EU's sanktionspolitikker for at fremme menneskerettighederne og sikre, at der ikke træffes foranstaltninger, som bevidst undergraver disse politikker, som det f.eks. skete i forbindelse med Zimbabwe, hvor virkningen af de målrettede aktioner regelmæssigt er blevet undergravet på grund af smuthuller;
19. opfordrer til periodisk evaluering af sanktioner for at vurdere og forbedre deres effektivitet;

Menneskerettighedsdialog og politisk dialog

20. mener, at menneskerettighedsdialoger mellem EU og tredjelande ikke må ende med at blive rene diskussionsklubber eller begrænse sig til udveksling af synspunkter vedrørende kulturelle og historiske forskelle, men, at der i stedet for bør opstilles benchmarks for de fremskridt, der skal opnås, og som skal genspejles i konkrete foranstaltninger på græsrodsniveau;
21. opfordrer, selv om det er helt klar over, at der er tale om følsomme spørgsmål, og at der lejlighedsvis er behov for diskretion i drøftelserne, indtrængende Rådet til at leve op til sine egne forpligtelser til åbenhed med hensyn til de menneskerettighedsspørgsmål, der bliver drøftet i den politiske dialog og menneskerettighedsdialogen;
22. opfordrer Rådet til i forbindelse med den politiske dialog at iværksætte specifikke menneskerettighedsdialoger med de associerede lande i Middelhavsregionen, med de lande, der er tilknyttet EU gennem partnerskabs- og samarbejdsaftaler, såsom Rusland og Ukraine og landene i Sydkaukasus, samt inden for rammerne af stabiliserings- og associeringsaftaler med landene i det vestlige Balkan;
23. anmoder om, at der i alle associerings- og samarbejdsaftaler indføres procedurer for dialog mellem regeringer og civilsamfund gennem genforhandlinger eller som fælleserklæringer med henblik på at fremhæve civilsamfundets rolle og fremme gensidig tillid mellem parterne; fremhæver i den forbindelse det enestående i Cotonou-aftalen, som inddrager civilsamfundet i dialog med regeringer og i udviklingsprojekter;
24. opfordrer Golfens Samarbejdsråd til at arbejde på at etablere en rundbordsdrøftelse om

menneskerettigheder med det formål at lette dialogen mellem Samarbejdsrådet og EU om menneskerettighedsspørgsmål;

25. opfordrer Rådet til at handle i overensstemmelse med EU's retningslinjer om menneskerettighedsdialogen samt til at gennemføre regelmæssige årlige vurderinger af EU's menneskerettighedsdialoger med Iran og Kina;
26. beklager, at EU, selv om det har forpligtet sig til at tage menneskerettighedsspørgsmål op på møder med Kina på alle planer, overhovedet ikke gav udtryk for nogen af EU's betænkeligheder med hensyn til situationen i landet på topmødet mellem EU og Kina i september 2002;
27. opfordrer den kinesiske regering til at finde den tidligst mulige dato for en indbydelse til et officielt besøg af FN's højkommissær for menneskerettigheder, FN's særlige rapportører om tortur og uddannelse samt formanden for FN's Særlige Arbejdsgruppe for Vilkårlig Tilbageholdelse og Fængsling; opfordrer den kinesiske regering til at sende en officiel indbydelse til FN's særlige rapportør om religionsfrihed;
28. mener, at Irans villighed til uden forbehold at indgå i en menneskerettighedsdialog er en positiv udvikling, for så vidt angår normaliseringen af forbindelserne mellem EU og Iran;
29. mener, at et sammenbrud i menneskerettighedsdialogen med Iran vil få direkte indvirkning på forhandlingerne om handels- og samarbejdsaftalen, eftersom det i retningslinjerne om menneskerettighedsdialoger fastsættes, at det er afgørende, at der opnås resultater i marken, og fordi fremskridt i forhandlingerne af aftalen i Rådets konklusioner af 17. juni 2002 kædes sammen med fremskridt inden for den politiske dialog, som menneskerettighederne er en integreret del af;
30. opfordrer den iranske regering til så hurtigt som muligt at modtage FN's særlige rapportører om ytringsfrihed og vold mod kvinder; mener, at besøget af FN's Særlige Arbejdsgruppe for Vilkårlig Tilbageholdelse og Fængsling i februar 2003 og af FN's Særlige Arbejdsgruppe om Forsvundne Personer, som er planlagt til juni 2003, er en positiv udvikling, hvis deres anbefalinger gennemføres;
31. fordømmer anvendelse af stening og alle former for nedværdigende og grusom straf, navnlig i Iran, Nigeria og Saudi-Arabien; opfordrer indtrængende Rådet og Kommissionen til at fastholde deres politiske dialog med regeringer med henblik på at afskaffe denne form for praksis;
32. noterer sig de facto-stoppet for idømmelse af dødsstraf ved stening i Iran; opfordrer indtrængende den iranske regering til definitivt at afskaffe denne form for praksis;
33. opfordrer Rådet, Kommissionen og de iranske myndigheder til at sikre, at alle relevante internationale og iranske ngo'er såvel som medlemmer af Europa-Parlamentet og iranske parlamentarikere inddrages i rundbordsdrøftelserne om menneskerettighedsdialogen mellem EU og Iran med henblik på at trække på deres viden på menneskerettighedsområdet;
34. opfordrer Rådet og Kommissionen til at arbejde tæt sammen med

menneskerettighedsorganisationer i Iran og Kina samt FN's relevante menneskerettighedsmekanismer med henblik på at sikre, at den liste over politiske fanger, som blev overdraget til de iranske og kinesiske myndigheder i forbindelse med menneskerettighedsdialogen, opdateres, samt at de oplysninger, som EU får gennem dialogen, også tilflyder disse mekanismer;

35. opfordrer Rådet til at udvide drøftelserne om mindretals rettigheder, om dødsstraf, om korporlig afstraffelse og om foreningsfrihed inden for rammerne af rundbordsdrøftelser om menneskerettighedsdialogen med Iran;
36. opfordrer Kommissionen til at sikre kontinuitet i netværk, finansiering af koordinering og opfølgning af rundbordsdrøftelserne om menneskerettighedsdialoger samt til at støtte etableringen af en permanent gruppe af menneskerettighedseksperter i de berørte lande som et bidrag til opbygningen af værdifuld menneskerettighedsekspertise;
37. beklager, at spørgsmålet om en streng overvågning af den russiske regerings adfærd i Tjetjenien ikke blev behandlet som et centralt emne inden for rammerne af EU's politiske dialog på topmøderne mellem EU og Rusland i 2002 eller på mødet i Samarbejdsrådet EU-Rusland i marts 2003, selv om Parlamentet kraftigt havde opfordret Rådet til at tage et stærkt politisk initiativ for at sikre, at dette skete;
38. opfordrer Rådet til at anmode den russiske regering om effektivt at bekæmpe straffrihed i forbindelse med krænkelse af internationale menneskerettigheder og humanitær folkeret, herunder eventuelle krigsforbrydelser; insisterer på, at der nedsættes en international kommission, der skal undersøge menneskerettighedskrænkelser begået af de russiske sikkerhedsstyrker og de tjetjenske styrker, såfremt Rusland ikke godtgør, at der er iværksat nationale undersøgelser;
39. gentager sit krav til Rusland om at give internationale humanitære organisationer, uafhængige medier og menneskerettighedsobservatører uhindret adgang til Tjetjenien og sikre, at de internt fordrevne personer og flygtninge hjemsendes til Tjetjenien med udgangspunkt i fuld respekt for principperne i international humanitær ret og udelukkende på frivillig basis;
40. opfordrer Rådet til indtrængende at opfordre den russiske regering til at sikre, at mandatet for OSCE's bistandsgruppe i Tjetjenien så hurtigt som muligt fornyes med henblik på at bidrage til koordinering af humanitær bistand, konfliktløsning, forebyggelse af menneskerettighedskrænkelser og støttemekanismer til opretholdelse af lov og orden i Tjetjenien;

FN's Menneskerettighedskommission

41. fremhæver, at menneskerettighedsdialogen ikke bør betragtes som en erstatning for FN's Menneskerettighedskommission eller FN's Generalforsamlings resolutioner, men bør gå hånd i hånd med uafhængig overvågning og regelmæssig rapportering fra FN's særlige rapportør om menneskerettighedssituationen i det pågældende land;
42. udtrykker bekymring over, at der er risiko for en underminering af FN's Menneskerettighedskommissions betydning som verdens førende

menneskerettighedsorgan, på grund af den negative tendens til øget politisering; beklager, at drøftelser og resolutioner ikke genspejler menneskerettighedssituationen, men snarere bliver til mobilisering af støtte til lande, som anklages for menneskerettighedskrænkelser; konstaterer, at afværgeforslag mod resolutioner ofte vedtages efter højprofilerede kampagner ført af de pågældende lande; opfordrer indtrængende alle de berørte parter til at standse politiseringen for at bevare dette vigtige forums troværdighed;

43. beklager, at FN's medlemsstater har valgt Libyen, et land som på ingen måde har udmærket sig ved at respektere menneske- og frihedsrettighederne, til posten som formand for FN's Menneskerettighedskommission;
44. mener, at der må fastsættes betingelser for medlemskab af FN's Menneskerettighedskommission, f.eks. krav om undertegnelse, ratificering og overholdelse af de internationale menneskerettighedskonventioner og tilladelse til, at en særlig FN-observatør kan aflægge besøg; mener også, at reglerne for beslutningstagning i FN's Menneskerettighedskommission skal ændres, så der træffes beslutninger med to tredjedele flertal i stedet for enstemmighed;
45. beklager, at EU's indsats på den 59. samling i FN's Menneskerettighedskommission kun delvis afspejler Parlamentets holdning, og fastholder, at EU's formandskab på fremtidige samlinger skal handle i fuld overensstemmelse med Parlamentets prioriteter; udtrykker navnlig skuffelse over, at EU, trods Parlamentets ønske derom, ikke støttede nogen resolutioner om Kina eller Iran;
46. glæder sig over de EU-initiativer, der blev forelagt på den 59. samling i FN's Menneskerettighedskommission, og som omfattede 11 landeresolutioner og 2 tematiske resolutioner, samt over de mange andre resolutioner, som EU var med til at støtte, hvilket gjorde EU til en af de mest aktive aktører på samlingen i FN's Menneskerettighedskommission;
47. beklager, at FN's Menneskerettighedskommission i 2002 og 2003 afviste den EU-støttede resolution om Tjetjenien med én stemmes flertal; beklager, at en resolution om menneskerettighedssituationen i Zimbabwe gennem et afværgeforslag blev blokeret på begge FN-samlinger;
48. beklager, at FN's Menneskerettighedskommission ikke vedtog den resolution om Cuba, som fordømte de lange fængselsstraffe i april til 78 fredelige demokratiaktivister, og som kritiserede den summariske rettergang, de blev udsat for; forventer en ny upartisk domstolsprøvelse og opfordrer Cuba regering til snarest at give en FN-repræsentant for menneskerettigheder adgang til at besøge landet for at kunne aflægge rapport om situationen med hensyn til de grundlæggende friheder og rettigheder i Cuba;
49. gentager sin opfordring til Rådet og Kommissionen til at gøre en helhjertet indsats i EU's politiske dialoger og menneskerettighedsdialoger med de pågældende lande for at få gennemført de resolutioner, som EU har taget initiativ til i FN's Menneskerettighedskommission, samt til at tage behørigt hensyn til anbefalingerne fra FN's særlige rapportører og Parlamentets beslutninger;
50. beslutter at afholde en årlig drøftelse med Rådet og Kommissionen med henblik på at

evaluere resultaterne af FN's Menneskerettighedskommission og den rolle, som EU spiller i Menneskerettighedskommissionen;

51. anbefaler, at der i tæt samarbejde med Rådet træffes foranstaltninger med henblik på at give Europa-Parlamentets formand mulighed for at fremsætte en politisk erklæring på vegne af Parlamentet på FN's Menneskerettighedskommissions årlige samlinger;
52. anmoder sin Formandskonference om at overveje at placere en permanent administrativ repræsentation i Genève under samlingerne i FN's Menneskerettighedskommission;
53. opfordrer medlemsstaterne til sammen med FN's medlemsstater at vedtage at øge de økonomiske ressourcer til Højkommissariatet for Menneskerettigheder fra FN's almindelige budget, ikke mindst i lyset af de nye opgaver i Irak;
54. kræver bedre høring, samarbejde og koordinering mellem EU og FN, navnlig med Højkommissariatet for Menneskerettigheder, OSCE og Europarådet, for så vidt angår formulering af politikker, programmer og projekter;
55. opfordrer Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne til kraftigt at støtte initiativer til fremme og forbedring af kampen mod kastebaseret forskelsbehandling i alle relevante FN-fora, navnlig FN's menneskerettighedsorganer, ILO og Verdensbanken, samt til at medvirke til, at der som krævet udnævnes en særlig rapportør om kastebaseret forskelsbehandling;

EU's menneskerettighedspolitikks effektivitet

56. opfordrer Kommissionen og Rådet til at revurdere og sikre bedre koordinering af alle igangværende foranstaltninger til integrering af menneskerettighederne i EU's politikker ved at fastlægge en klar definition og metodik for denne integrering og ved at lære af erfaringerne fra andre områder, internationale organisationer og lande; opfordrer EU's medlemsstater til at integrere menneskerettighederne i forbindelserne med tredjelande og udveksle erfaringer og koordinere med andre medlemsstater og EU-institutioner;
57. konstaterer, at Rådets og Kommissionens nye årlige programmeringsstrategi sigter mod en højere grad af samhørighed, hovedsagelig ved hjælp af bedre koordination på interinstitutionelt plan og mellem de forskellige formandskaber;
58. bekræfter sit synspunkt om, at institutionerne bør fastsætte årlige prioriteter og politiske foranstaltninger i en konstruktiv dialog med henblik på yderligere at styrke en integreret politisk planlægning i EU; opfordrer derfor Rådet til at inddrage Parlamentet i dialogen om sit operationelle program for 2004;
59. beslutter at afholde en årlig drøftelse med Rådet og Kommissionen om retningslinjer for menneskerettigheder i forbindelse med EU's virksomhed udadtil som et bidrag til Rådets orienterende drøftelse om prioriteter for udenrigspolitikken og diskussionerne om, hvordan EU-foranstaltningernes effektivitet kan forbedres;
60. beklager, at hverken Rådets operationelle program for 2003 eller EU-formandskabets programmer indeholder en specifik menneskerettighedsdagsorden for et bestemt land eller

område;

61. fremhæver, at der kun kan undgås inkonsekvens i de forskellige politiske dagsordener under de forskellige formandskaber, og at der kun kan garanteres sammenhængende foranstaltninger, hvis programmeringen af EU's menneskerettigheds- og demokratiseringspolitik er baseret på en langsigtet dagsorden med entydige mål og gennemførelsesforanstaltninger;
62. anbefaler, at menneskerettigheds- og demokratispørgsmål indgår som et fast punkt på dagsordenen for møderne i Rådet (eksterne forbindelser);
63. opfordrer Kommissionen til yderligere at udvikle integrationen af aspekter vedrørende menneskerettigheder og demokratisering i landestrategidokumenterne med det formål at sikre, at alle eksterne samarbejdsprogrammer tager højde for menneskerettighedsprioriteterne for tredjelande, med henblik på effektivt at supplere de midler, der tildeles menneskerettighedsprojekter under det europæiske initiativ for demokrati og menneskerettigheder;
64. opfordrer Rådet og Kommissionen til at indføre systematiske vurderinger af de menneskerettighedsmæssige virkninger i forbindelse med formulering af politikker og gennemførelse af eksterne bistandsprogrammer; fremhæver i den forbindelse, at der allerede gennemføres vurderinger af EU's handelspolitik's virkninger på bæredygtig udvikling; betoner, at vurderingen skal være i fuld overensstemmelse med EU's retningslinjer om dødsstraf og tortur;
65. opfordrer Rådets formandskab og Kommissionen til at støtte oprettelse af et europæisk netværk for menneskerettigheder og demokrati i forbindelserne med tredjelande, som skal omfatte medlemsstaternes og kandidatlandenes udenrigsministeriers menneskerettighedsdirektorater og nationale menneskerettighedsinstitutter, EU's missioner i tredjelande, Europa-Kommissionens delegationstjeneste, de relevante organer i Rådet og Europa-Parlamentet, regionale og internationale organisationer såsom FN, Europarådet, OSCE/ODIHR, samt internationale ngo'er;
66. mener, at netværkets hovedmål bør være at højne ekspertisen på menneskerettighedsområdet på nationalt og interinstitutionelt plan, at bidrage til formuleringen og gennemførelsen af EU's menneskerettighedspolitik, at styrke åbenhed og udveksling af oplysninger på området samt at forbedre forbindelserne mellem indbyrdes relaterede tjenester; anbefaler, at netværket kommunikerer gennem udveksling af oplysninger over internettet på et særligt dertil oprettet websted og gennem seminarer om relevante emner;
67. fremhæver nødvendigheden af at tilbyde specifik menneskerettighedsuddannelse til diplomater, der arbejder i Kommissionens delegationstjeneste og i EU-missioner;

Europa-Parlamentets samarbejde med Rådet

68. slår endnu en gang fast, at Rådets samspil med Parlamentet vedrørende menneskerettighedsspørgsmål langt fra er tilfredsstillende; opfordrer indtrængende Rådet til væsentligt at forbedre informationen af Parlamentet om de foranstaltninger, der træffes

vedrørende menneskerettighedspolitikken, og at reagere mere positivt på Parlamentets holdninger og udtalelser, herunder navnlig dets uopsættelige beslutninger, således at Parlamentet kan bidrage mere effektivt til gennemførelsen af EU's menneskerettighedspolitik;

69. forventer store fremskridt i dialogen med Rådet efter vedtagelsen af konklusionerne fra december 2002; opfordrer Rådet til at handle i overensstemmelse med dets målsætning om at arbejde mod større inddragelse af Udenrigsudvalget og at udarbejde mere omfattende reaktioner på Parlamentets årsberetning om menneskerettighederne og generelt om dets beslutninger om menneskerettighedsspørgsmål;
70. gentager sin opfordring til Rådet om en mere omfattende reaktion på Parlamentets årlige betænkning om menneskerettighederne dels inden for rammerne af EU's årsberetning og dels, som en hurtig reaktion efter vedtagelsen af Parlamentets betænkning, i form af et skriftligt opfølgningsdokument; forventer, at Rådets reaktion vil give en klar indikation af, hvorvidt det har til hensigt at gennemføre Parlamentets anmodninger, og hvis ikke, årsagen hertil;
71. gentager sin opfordring til Rådet og Kommissionen om at forbedre strukturen i EU's årsberetning, fastholder, at beretningen bør omfatte en analyse af virkningerne af EU's foranstaltninger samt en vurdering af overholdelsen af menneskerettighedsklausuler i aftaler med tredjelande;
72. opfordrer Rådet til på ministerplan og mindst én gang under hvert formandskab at rapportere til det korresponderende udvalg om opfølgningen på Parlamentets beslutninger, navnlig for så vidt angår beslutninger om krænkelse af menneskerettighederne, demokratiet og retsstatsprincipperne;
73. fastholder, at Rådets rapportering også bør omfatte en vurdering af menneskerettighedsdialogerne og de spørgsmål, der drøftes i den politiske dialog, med fokus på menneskerettigheder inden for rammerne af møder i Associeringsråd/Samarbejdsråd og EU-topmøder med tredjelande, EU-holdninger i FN's Menneskerettighedskommission og i FN's Generalforsamling;
74. opfordrer Rådet til at sørge for, at formanden for Rådets Arbejdsgruppe om Menneskerettigheder (COHOM) kan deltage i det kompetente udvalgs møder; forventer, at Rådets repræsentant er i stand til at svare på ad hoc-spørgsmål fra medlemmerne vedrørende presserende spørgsmål;
75. opfordrer Rådet til at arrangere regelmæssige ad hoc-møder med COHOM og ordføreren for Parlamentets årlige betænkning om menneskerettighederne, som det allerede var tilfældet i juni 2003, samt med medlemmer af Europa-Parlamentet, navnlig med henblik på forberedelserne til den årlige samling i FN's Menneskerettighedskommission i forbindelse med fremlæggelsen af formandskabets program om forbindelserne med tredjelande og menneskerettighedsforanstaltninger og i form af rapporteringer om resultatet af COHOM's møder;
76. understreger, at der er behov for at styrke det praktiske samarbejde på menneskerettighedsområdet mellem Rådets generalsekretariat, Kommissionen og

Parlamentets kompetente udvalgs sekretariat med henblik på at forbedre informationen og medlemmernes proaktive initiativer på dette område;

77. fastholder, at Rådet skal revidere sine procedurer med henblik på at sikre, at fristerne for besvarelse af Parlamentets forespørgsler til skriftlig besvarelse overholdes;
78. opfordrer Rådet og Kommissionen til regelmæssigt at forelægge Europa-Parlamentets relevante udvalg mødeplaner for kommissærer og formandskabets repræsentanter såvel som en tidsplan for kommende politiske dialoger med henblik på, at Parlamentet kan forelægge Rådet og Kommissionen sine henstillinger;

Europa-Parlamentets aktioner inden for området menneskerettigheder og demokrati

79. fremhæver, som et prioriteret anliggende, at dets egen struktur og egne arbejdsmetoder bør forbedres med henblik på at sikre den nødvendige systematiske opfølgning på dets aktioner på menneskerettighedsområdet med særlig fokus på enkeltsager, der rejses, og en øget støtte til medlemmernes initiativer;
80. fremhæver i den forbindelse det åbenlyse behov for, at Parlamentet styrker sin egen administrative kapacitet på menneskerettighedsområdet, som i øjeblikket klart er underbemandet;
81. henstiller kraftigt, at integreringen af menneskerettigheder i alle dets aktiviteter i forhold til tredjelande forbedres, og at dets aktiviteter på menneskerettighedsområdet gøres mere synlige;
82. mener, at det i højere grad bør udnytte alle disponible parlamentariske midler, ikke kun til drøftelse af EU's menneskerettighedspolitiske spørgsmål, men også til systematisk at tilvejebringe oplysninger om opfølgningen på Parlamentets henstillinger, navnlig spørgsmål til spørgetiden, som også skal finde sted i udvalgene;
83. henstiller, at dets kompetente udvalg oftere bør anvende den nye forretningsorden (artikel 104a), hvilket giver yderligere muligheder for at drøfte menneskerettighedskrænkelser på udvalgsplan;
84. fremhæver, at møder med parlamentarikere og civilsamfundet fra tredjelande, som har underskrevet menneskerettighedsklausulen, bør bidrage mere effektivt til Parlamentets overvågning af den konkrete gennemførelse af klausulen;
85. understreger, at offentlige høringer med repræsentanter for civilsamfundet fra tredjelande, og navnlig med menneskerettighedsforkæmpere, systematisk bør tilrettelægges med henblik på Parlamentets procedure for afgivelse af samstemmende udtalelse om aftaler;
86. henstiller, at Delegationsformandskonferencen vedtager retningslinjer med henblik på at integrere menneskerettighedsspørgsmål i forbindelse med møder med parlamentarikere fra tredjelande; henstiller navnlig, at menneskerettigheder systematisk drøftes, at individuelle sager tages op, samt at der gennemføres regelmæssige drøftelser med lokale ngo'er;
87. anbefaler, at der nedsættes et udvalg om menneskerettigheder og demokrati i forbindelse

med den kommende parlamentariske Euro-Middelhavsforsamling med henblik på at skabe en mere struktureret dialog om menneskerettigheds- og demokratispørgsmål og dermed medvirke til at øge den kulturelle forståelse og forbedre Euro-Middelhavspartnerskabets effektivitet på dette område;

88. beslutter at styrke kontakten med tidligere Sakharov-prisvindere og at gøre kontakten systematisk med henblik på at garantere, at tildelingen af prisen får en beskyttende virkning for modtagerne, samt at overvåge situationen med hensyn til menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder i de forskellige lande; tilskynder til fortsat støtte til de tidligere Sakharov-prisvindere, som er udsat for undertrykkelse i deres land;
89. har til hensigt at engagere sig mere i demokratiseringsprocessen i tredjelande; anbefaler derfor, at parlamentsmedlemmerne deltager i EU-finansierede projekter vedrørende uddannelse af parlamentarikere fra tredjelande til støtte for demokratiet, eventuelt i samarbejde med Europarådet, således at de kan bidrage med deres ekspertise og udveksle bedste praksis;
90. beslutter at forbedre behandlingen i udvalgssekretariaterne af forespørgsler til skriftlig besvarelse; mener, at svar vedrørende menneskerettigheds- og demokratispørgsmål bør gøres offentligt tilgængelige på internettet;
91. overvejer igen at nedsætte et menneskerettighedsudvalg;

Åbenhed over for civilsamfundet

92. mener, at motivationen hos menneskerettighedsforkæmperne, navnlig i tredjelande, fremmes, når EU udtrykkeligt og åbent støtter en forbedring af menneskerettighedssituationen i tredjelande inden for rammerne af den politiske dialog;
93. anmoder indtrængende EU om at støtte de menneskerettighedsaktivister, som har aflagt vidnesbyrd for institutionerne, når disse er vendt tilbage til deres lande, og at sikre, at de ikke udsættes for yderligere repressalier og trusler;
94. opfordrer Kommissionen og Rådet til i deres politiske dialoger med tredjelande at fremhæve den vigtige rolle, som menneskerettighedsforkæmpere spiller, samt behovet for, at de beskyttes, eftersom de i stigende grad er udsat for menneskerettighedskrænkelser, også som følge af regeringernes terrorbekæmpelsestiltag, som ofte begrænser menneskerettighedsforkæmpernes ytringsfrihed og bevægelsesfrihed uforholdsmæssigt meget i forhold til deres legitime arbejde;
95. anmoder Rådet og Kommissionen om at gøre alt for at sikre, at journalisters fysiske integritet og fuldstændige uafhængighed garanteres under udførelsen af deres arbejde;
96. opfordrer Rådets formandskab til regelmæssigt at høre og underrette ngo'er, som er aktive på menneskerettighedsområdet, om sine aktiviteter med henblik på at sikre, at den åbenhed, der er opnået under det danske formandskab, bevares;
97. opfordrer navnlig Rådet til at offentliggøre omfattende og rettidige oplysninger på

internettet, bl.a. dagsordener fra og resultater af COHOM-møder, menneskerettighedsdialoger samt politiske dialoger og politiske beslutninger, der er truffet og gennemført over for tredjelande;

98. opfordrer Kommissionen og Rådet til at forbedre deres relevante websteders struktur, således at de bedre genspejler de respektive kompetencer inden for FUSP og Fællesskabets foranstaltninger; opfordrer Kommissionen til at strukturere dens websteder bedre med henblik på at give aktørerne lettere adgang, navnlig på området for projektf finansiering;
99. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til fortsat at orientere de lokale ngo'er i tredjelande om EU's menneskerettighedspolitik i overensstemmelse med Kommissionens seneste meddelelse om ikke-statslige aktørers inddragelse samt til at opfordre dem til regelmæssigt at rapportere til EU's delegationer og missioner om situationen i det pågældende land, så der kan foretages en bedre vurdering af de menneskerettighedsmæssige konsekvenser;
100. understreger, at det er nødvendigt at indbyde repræsentanter for tredjelande til at deltage i EU's menneskerettighedsforum samt også at indbyde eksperter inden for handel og udvikling;
101. fremhæver endnu en gang, at oplysninger om EU's rolle i verden, der er et tema, som er blevet valgt som et prioriteret emne i Den Europæiske Unions nye informations- og kommunikationsstrategi, bør sætte fokus på EU's menneskerettighedspolitik med henblik på at øge kendskabet hertil;

Det Europæiske Initiativ for Demokrati og Menneskerettigheder (EIDHR)

102. opfordrer Kommissionen til at høre Parlamentet om opdateringen af programmeringsdokumentet vedrørende EIDHR-finansiering i 2004 så tidligt i processen som muligt; opfordrer Kommissionen til på et tidligt tidspunkt at gå ind i en dialog med Europa-Parlamentet i lyset af den kommende revision af menneskerettighedsforordningerne, som udløber i 2004;
103. konstaterer, at vedtagelsen af Kommissionens opdaterede prioriteter for EIDHR-finansiering (i november) og vedtagelsen af EU's budget (i december) for det kommende budgetår skaber en tidsforskydning, som gør, at Kommissionen ikke kan tage fuldt højde for Parlamentets anmærkninger til budgettet; beslutter, at drøfte dette problem med Kommissionen med henblik på at finde en løsning;
104. beklager Kommissionens gentagne forsøg på at nedskære bevillingerne til artikel 19 04 03 - Udvikling og konsolidering af demokratiet og retsstaten - overholdelse af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder - den tidligere artikel B7-7010) i dets foreløbige budgetforslag, og bekræfter sin støtte til den vigtige virksomhed, der finansieres med midler fra denne budgetpost;
105. bemærker, at den seneste rapport om gennemførelsen af EIDHR-projekter blev udarbejdet i 2000; opfordrer Kommissionen til at offentliggøre disse rapporter årligt, da de er nyttige i forbindelse med evalueringer;

- 106.opfordrer Kommissionen til at videreudvikle reformprocessen og forvaltningen af EIDHR og stille tilstrækkelige og kvalificerede menneskelige ressourcer til rådighed for at sikre, at EIDHR-programmer gennemføres effektivt, samt til at afhjælpe forsinkelserne i gennemførelsen af EIDHR-mikroprojekterne for 2001 og 2002;
- 107.går ind for, at Europa-Parlamentet skal deltage i de regionale workshops, som er tilrettelagt af Kommissionen, vedrørende EIDHR-finansierede projekter og konsekvensvurderingen heraf;
- 108.opfordrer Kommissionen til i forbindelse med udarbejdelsen af et nationalt vejledende program at intensivere høringen af civilsamfundet i det pågældende land om de foreslåede tiltag til fremme af respekten for menneskerettigheder og demokrati; opfordrer Kommissionen til at støtte uafhængige foreningers deltagelse i gennemførelsen af projekter og at udvide de retlige bestemmelser om civilsamfundets inddragelse, som allerede findes i Cotonou-aftalen, til også at omfatte andre lande og regioner i verden;
- 109.opfordrer Kommissionen til specielt at fokusere på kvinder, børn, etniske og religiøse mindretal og handicappede i EIDHR-programmet og effektivt overvåge inddragelse af civilsamfundets organisationer, som repræsenterer disse udsatte grupper, i de projekter, der finansieres med midler fra EIDHR;
- 110.opfordrer Kommissionen til at medtage Iran som fokusland i forbindelse med EIDHR-finansieringen i 2004 med henblik på at hjælpe civilsamfundet, de uafhængige medier og ngo'erne med at forbedre deres profil og spille en afgørende rolle i demokratiseringsprocessen i det iranske samfund, samt til at følge op på de emner, der drøftes i menneskerettighedsdialogen; opfordrer Kommissionen og Rådet til at forbedre deres koordinering i denne henseende;
- 111.opfordrer Kommissionen til at hjælpe Rusland med EIDHR-finansierede projekter til udvikling af Kaliningrad-regionen med henblik på at fremme kvaliteten af demokrati, retsstatsprincipperne og offentlig forvaltning;
- 112.opfordrer Kommissionen til indtrængende at opfordre den russiske regering til at nedsætte den høje skat, der pålægges mere end 30 % af den bistand, der ydes til menneskerettighedsprogrammer, som finansieres af udenlandske fonde og organisationer, hvilket af åbenlyse grunde hæmmer gennemførelsen af denne slags projekter;
- 113.beklager, at Kommissionens øgede finansielle bistand til forebyggelse af tortur er sket på bekostning af midler til organisationer, der tilbyder konkret bistand og reintegration af torturofre; opfordrer indtrængende Kommissionen til at afsætte et afbalanceret budget til både forebyggelse og fortsat bistand til reintegration af torturofre;
- 114.opfordrer Kommissionen til at fokusere på den sociale reintegration af fanger gennem EIDHR-finansierede projekter; opfordrer Kommissionen til særligt at fokusere på situationen for de mest sårbare fanger såsom unge, kvinder, udlændinge, personer fra etniske og religiøse mindretal, homoseksuelle og torturofre;

Tankefrihed, samvittighedsfrihed og religionsfrihed

- 115.opfordrer Rådet og Kommissionen til at reagere effektivt i tilfælde af alvorlige og vedvarende krænkelse af tankefriheden, samvittighedsfriheden og religionsfriheden i tredjelande ved at indtage et klart standpunkt over for de pågældende regeringer og ved at undgå dobbeltmoral;
- 116.opfordrer Rådet og Kommissionen til systematisk under drøftelser i forbindelse med den politiske dialog at fremhæve vigtigheden af at beskytte religion og tro som grundlæggende frihedsrettigheder, ikke kun ved at skrive disse frihedsrettigheder ind i forfatningen eller straffelovgivningen, men også ved at respektere dem i praksis;
- 117.opfordrer Rådet og Kommissionen til at udarbejde retningslinjer for EU's politik over for tredjelande vedrørende religionsfrihed og ytringsfrihed;
- 118.fordømmer alle former for krænkelse af religionsfrihed fra statens side, hvilket er tilfældet under totalitære regimer, som undertrykker og forsøger at kontrollere religiøse trosretninger og almindelig religionsudøvelse, og også når diskriminerende politikker og lovgivning anvendes mod mindretal og ikke-anerkendte religioner, og når staten negligerer problemet med diskrimination eller forfølgelse af mindretal og ikke-anerkendte religioner; opfordrer indtrængende disse regeringer til at respektere den internationale menneskerettighedslovgivning og garantere tankefrihed, samvittighedsfrihed og religionsfrihed;
- 119.udtrykker sin solidaritet med de kristne montagnard-bjergfolk, som i årtier har været brutalt undertrykket af myndighederne i Hanoi, og opfordrer den vietnamesiske regering til at indstille sin undertrykkelses- og udryddelsespolitik;
- 120.noterer sig de første positive skridt, som den vietnamesiske statsminister har taget over for patriarken for Vietnams Forenede Buddhistiske Kirke, som har været forbudt af regimet i over 20 år, men insisterer på, at den vietnamesiske regering ufortøvet skal træffe konkrete foranstaltninger for at sikre religionsfrihed og respekt for de grundlæggende rettigheder og som første skridt løslade den højværdige Thich Quang Do, der holdes i total isolationsarrest i Than Minh Zen-klosteret i Saigon;
- 121.fordømmer også de konstante krænkelse af de grundlæggende rettigheder i Folkerepublikken Laos og den vedvarende og brutale undertrykkelse, som de kristne Hmong-befolkningsgrupper udsættes for;
- 122.opfordrer Rådet og Kommissionen til i forbindelse med de politiske dialoger med den indiske regering at drøfte den trussel, som de nuværende "anti-omvendelseslove" og situationen i Gujarat udgør mod menneskerettighederne og navnlig mod religionsfriheden, idet hinduismen misbruges til nationalistiske formål;
- 123.beklager den vold, der udøves over for medlemmer af mindretal i Pakistan og navnlig mindretal fra kristne samfund og Ahmadi-samfund, og regeringens manglende evne til at beskytte disse personer; beklager den vilkårlige anvendelse af lovgivningen om blasfemi;
- 124.mener, at EU med sin tradition for adskillelse af kirke og stat bør tilskynde forskellige religioners repræsentanter til at udvikle en politik med det formål at øge tolerancen, den gensidige forståelse og respekt for forskellige kulturelle og religiøse samfund, både inden

og uden for EU;

- 125.opfordrer Rådet og Kommissionen til at indgå i dialoger med lokale religiøse ledere med henblik på at skabe bedre forståelse for den rolle, som religion kan spille i et åbent samfund, samt drøfte, hvordan EU's medlemsstater selv håndterer verdslighed og religionsfrihed;
- 126.opfordrer EU til i sine drøftelser om tankefrihed, samvittighedsfrihed og religionsfrihed med tredjelande at anvende de internationale menneskerettighedsstandarder som målestok; mener, at EU samtidig skal søge referencepunkter i modstandernes overbevisninger, værdier og normer med henblik på at afskaffe grusomme straffe eller skikke, som idømmes eller praktiseres i religionens navn, og som strider imod menneske- og frihedsrettighederne, navnlig i forbindelse med anvendelsen af sharia-lovgivning, samt tilskynde til udvikling af alternative straffe og love, der er forenelige med internationale menneskerettighedsstandarder;
- 127.opfordrer Rådet og Kommissionen til at rejse spørgsmålet om religionsfrihed og samvittighedsfrihed inden for en referenceramme af almindelige menneskelige værdier og tilskyndede religiøse ledere til at fortolke deres tekster på en sådan måde, at de respekterer disse værdier;
- 128.mener, at dele af Cairo-erklæringen om menneskerettigheder i islam (1991) og det arabiske charter om menneskerettigheder (1994) er i åbenbar modstrid med verdenserklæringen om menneskerettigheder; opfordrer derfor Rådet og Kommissionen til at tilskynde lederne i den islamiske verden til at sammenligne deres syn på de islamiske love med verdenserklæringen, med henblik på at fjerne forbud mod og trusler ved konvertering til anden religion samt undgå overgreb i form af umenneskelige straffe eller skikke og prioritere alternative straffe;
- 129.opfordrer Rådet og Kommissionen til at indlede en dialog med førende islamiske lærde for at identificere og sætte fokus på afstraffelser, der betegnes som "sharia", men som i virkeligheden ikke er andet end stammeskikke;
- 130.er dybt bekymret over den stigende religiøse ekstremisme i Pakistan og over, at en alliance bestående af religiøse fundamentalistiske partier har indført af sharia-lovgivning i det nordvestlige grænseområde;
131. opfordrer Kommissionen til at finansiere eksterne bistandsprojekter til støtte for ofre for krænkelse af religionsfriheden, navnlig ofre, der forfølges på grund af deres tro, samt ofre for kulturelle eller religiøse barbariske skikke såsom stening, skamfering af kvinders kønsorganer, amputering og arrangerede tvangsægteskaber;
- 132.gentager, at foranstaltninger, der har til formål at bekæmpe skamfering af kvinders kønsorganer, skal inddrage de berørte samfund og tage højde for deres situation med henblik på at sikre, at de bliver overbevist om nødvendigheden af at afskaffe sådanne skikke;
- 133.opfordrer Rådet og Kommissionen til at gøre konstatering på et tidligt tidspunkt af misbrug af religioner til politiske formål til en prioritet i EU's menneskerettighedspolitik

- samt i dialog med de ansvarlige ledere at hindre voldelig religiøs ekstremisme;
- 134.opfordrer Kommissionen til, hvor dette er muligt, at tilskynde tredjelande til og bistå disse med at træffe de nødvendige foranstaltninger for at bekæmpe vold, had, trusler og tvang, som skyldes intolerance over for religion, tro eller manglende bekendelse til en trosretning, navnlig med hensyn til religiøse og filosofiske mindretal og skikke, som diskriminerer kvinder og krænker deres menneskerettigheder;
- 135.fremhæver, at uddannelse spiller en afgørende rolle i forbindelse med udvikling af gensidig forståelse og respekt for forskellige religioner; opfordrer derfor Kommissionen til at fremme borgernes accept af forskellige religioner gennem en positiv, men samtidig upartisk holdning over for de forskellige trosretninger; mener, at tilskyndelse til had, bl.a. inden for undervisning, skal være strafbar; opfordrer Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne til at sikre, at de ikke finansierer skolebøger og andet undervisningsmateriale, som fremmer religiøst had eller andre former for had; mener, at adgang til moderne kommunikationsteknologier og sprogkurser kan fremme interkulturelle udvekslinger, tolerance og forståelse for andre religioner både inden og uden for EU;
- 136.mener, at det bør undgås, at medierne skaber stereotype fjendebilleder om andre religioner ved for eksempel at øge deres forståelse for forskellige kulturer;
- 137.opfordrer Rådet, Kommissionen og medlemsstaterne til i uddannelsesmoduler for det personale, der beskæftiger sig med forbindelserne med tredjelande, at fokusere på at opnå stor viden om de forskellige kulturers og religioners værdier og skikke med henblik på at udvikle deres kendskab til forskellige kulturer;
- 138.opfordrer Kommissionen til at fremme strukturer for interkulturel og interreligiøs dialog og sikre, at de nødvendige midler stilles til rådighed til dette formål;
- 139.anbefaler en uddybning af den interkulturelle dialog mellem EU og tredjelande vedrørende specifikke spørgsmål såsom retten til at konvertere eller frasiage sig sin tro, kvinders rettigheder og retsstatsprincipper, der er forenelige med internationale menneskerettighedsstandarder, samt en intensivering af dialogen med deltagelse af medlemmerne af Europa-Parlamentet, regeringsrepræsentanter, parlamentarikere og repræsentanter for civilsamfundet fra både EU's medlemsstater og tredjelande,
- 140.glæder sig over initiativer fra Kommissionens formand til at nedsætte en "vismandsgruppe om dialog mellem folk og kulturer" med henblik på at udvikle den interkulturelle dialog mellem lande og samfund ved Middelhavets sydkyst på baggrund af nøgleprincipperne lighed, medejendomsret og gensidig udveksling og med det formål at styrke den interne samhørighed i EU's samfund;
- 141.forventer, at resultaterne af vismandsgruppens rapport, som planlægges offentliggjort ultimo september 2003, vil afdække praktiske fremgangsmåder og specifikke tiltag til fremme af den interkulturelle dialog samt blive genstand for opfølgning i praksis, ikke kun fra Kommissionens side, men også fra medlemsstaternes og Middelhavspartnerlandenes side på nationalt og lokalt plan;

- 142.fremhæver vigtigheden af en permanent struktur for interkulturel og interreligiøs dialog, og opfordrer medlemsstaterne og Middelhavspartnerlandene til hurtigt at etablere den Euro-Middelhavsfond, der blev truffet beslutning om på ministerkonferencen i Valencia i april 2002; understreger, at fonden bør fungere som katalysator for den interkulturelle dialog med inddragelse af den almene befolkning, navnlig inden for uddannelsessystemet, og fremme mere positive bidrag fra mediernes side;
- 143.opfordrer Kommissionen til at samarbejde tæt med de initiativer for interkulturel og interreligiøs dialog, som er iværksat inden for rammerne af Europarådet, Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa, UNHCHR og andre nationale og internationale fora med henblik på at undgå overlapninger og udvikle erfaringer og viden om dette emne;

Tematiske spørgsmål

- 144.bekræfter, at staterne skal sikre, at enhver forholdsregel til bekæmpelse af terrorisme er i overensstemmelse med deres folkeretlige forpligtelser, navnlig med hensyn til internationale menneskerettigheder, flygtningeret og humanitær ret; gentager sit krav om, at der skal etableres en FN-mekanisme til overvågning og analyse af terrorbekæmpelsesforanstaltningernes indvirkning på menneskerettighederne;
- 145.opfordrer medlemsstaterne, tiltrædelseslandene og alle tredjelande til straks at overveje behovet for at undertegne og ratificere tillægsprotokollen til FN's konvention mod tortur, samt at yde tilstrækkelig finansiering til at sikre, at traktaten opfylder det tiltænkte formål;
- 146.opfordrer formandskabet og medlemsstaterne til at sikre hurtig vedtagelse af Kommissionens forslag af 30. december 2002 om restriktioner for handel med udstyr, der anvendes til eksekvering af dødsstraf, tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling;
- 147.opfordrer Rådet og Kommissionen til at prioritere spørgsmålet om handel med kvinder og børn i deres politiske dialog med de relevante lande; opfordrer indtrængende medlemsstaterne og kandidatlandene til hurtigt at gennemføre Rådets rammeafgørelse af 19. juli 2002; kræver hurtig ratificering af FN's protokol om menneskehandel, der knytter sig til FN's konvention om transnational, organiseret kriminalitet;
- 148.opfordrer Rådet og Kommissionen til at støtte kampen mod slaveri i de berørte lande, herunder navnlig børn i tvangsarbejde, og opfordrer indtrængende regeringerne i disse lande til at efterforske problemet til bunds og iværksætte foranstaltninger til afskaffelse af denne alvorlige krænkelse af menneskerettighederne, bl.a. i form af mekanismer for frigivelse og rehabilitering;
- 149.opfordrer Rådet og Kommissionen til at drøfte og træffe konkrete foranstaltninger vedrørende kastediskrimination i politiske dialoger og i EU's udviklings- og handelssamarbejde med de pågældende lande; kræver etablering af bilaterale høringsmekanismer om spørgsmålet og støtte til frigivelse af medlemmer af Dalit-kasten gennem eksterne bistandsprogrammer; opfordrer indtrængende EU til at benytte enhver lejlighed til at sikre, at den almindelige henstilling nr. 19 om forskelsbehandling på grund

af på grund af afstamning, som FN's Komité mod Racediskrimination vedtog i august 2002, anerkendes og gennemføres i videst muligt omfang;

- 150.opfordrer Rådet til i sin årsberetning om menneskerettigheder at medtage en analyse af kastediskrimination samt faktuelle rapporter og en kritisk vurdering af effektiviteten af EU's menneskerettighedspolitik for så vidt angår spørgsmålet om kastediskrimination;
- 151.opfordrer Kommissionen til at foreslå en juridisk ramme for bekæmpelse af europæiske private selskabers ulovlige økonomiske udnyttelse af tredjelande samt for uafhængig kontrol med overholdelsen af den fælles holdning om handel med diamanter, som blev vedtaget i februar;
- 152.støtter ILO's bestræbelser på at sikre, at tvangsarbejde i alle berørte lande afskaffes permanent; gentager sin opfordring til Rådet om at styrke dets fælles holdning ved at tilføje et forbud mod udenlandske investeringer, således at det internationale erhvervsliv ikke længere kan profitere af omfattende og systematisk brug af tvangsarbejde;
- 153.opfordrer Rådet og Kommissionen til at gribe ind og træffe konkrete foranstaltninger over for de lande, som har love, der diskriminerer på grund af seksuel orientering;
- 154.opfordrer Rådet til at gøre, hvad der er muligt, for at få standset udnyttelse af arbejdstagere og undertrykkelse af fagforeninger og drab på repræsentanter for faglige sammenslutninger; opfordrer indtrængende EU til at foretage en gennemgribende undersøgelse af situationen for fagforeninger og repræsentanter for faglige sammenslutninger i alle lande, som har samarbejdsaftaler med Europa;

Dødsstraf

- 155.gentager, at EU fortsat skal arbejde på at få afskaffet dødsstraffen i hele verden; opfordrer alle stater, som stadig anvender dødsstraf i deres strafferet, til at indføre et moratorium for fuldbyrdelse af henrettelser med henblik på fuldstændig afskaffelse af dødsstraf;
- 156.opfordrer indtrængende alle stater, der stadig anvender dødsstraf, til at handle i overensstemmelse med resolution nr. 2003/67, der blev vedtaget på FN's Menneskerettighedskommissions 59. samling, og hvori der kræves et stop for dødsstraf for ikke-voldelige handlinger, forbrydelser begået af personer under 18 år eller af personer, der lider af sindssyge, gravide kvinder og mødre til spædbørn; modsætter sig kraftigt anvendelse af dødsstraf på grund af kønsdiskriminerende lovgivning, offentlige henrettelser og grusomme straffe såsom stening, som straks bør stoppes;
- 157.opfordrer det italienske formandskab til at leve op til sin forpligtelse til at sikre vedtagelse af et verdensomspændende moratorium for fuldbyrdelse af dødsstraffe på De Forenede Nationers næste Generalforsamling;
- 158.glæder sig over, at dødsstraffen er blevet afskaffet for almindelige forbrydelser i Tyrkiet, men opfordrer til almindelig afskaffelse af dødsstraf;
- 159.giver endnu en gang udtryk for bekymring over det stigende antal dødsstraffe i andre

lande, som Den Europæiske Union har tætte forbindelser med, f.eks. De Forenede Stater, Saudi-Arabien og Folkerepublikken Kina;

160.opfordrer de nyvalgte statsmyndigheder i Nigeria til at sikre, at den eksisterende lovgivning i landets forskellige delstater er i overensstemmelse med den nigerianske forfatning og den internationale menneskerettighedslovgivning, som den nigerianske regering har ratificeret; opfordrer navnlig de nordlige delstater, som har indført sharia-lovgivning, til at standse den obligatoriske brug af dødsstraf og andre umenneskelige straffe såsom amputationer og stening og at holde op med at acceptere "selvtægtsgrupper";

Internationale tribunaler

161.opfordrer EU til at sikre, at der nedsættes en international undersøgelseskommission, der skal undersøge påståede tilfælde af grove krænkelse af menneskerettighederne den humanitære folkeret i forbindelse med konflikten i Den Demokratiske Republik Congo; beklager, at FN's Menneskerettighedskommission ikke har gjort dette i 2003 trods en anmodning fra FN's højkommissær herom;

162.fremhæver, at det finder det særdeles vigtigt, at alle lande og parter i det vestlige Balkan samarbejder fuldt ud med det internationale krigsforbrydertribunal vedrørende Det Tidligere Jugoslavien (ICTY);

163.opfordrer Indonesiens regering til at afhjælpe svaghederne ved ad hoc-tribunalet vedrørende Østtimor med henblik på at sikre en dokumenteret opgørelse over de menneskerettighedskrænkelser, der blev begået i 1999, således at alle de skyldige kan straffes; kræver fortsat fokus på dette område som led i bestræbelserne på, at flygtninge kan vende sikkert tilbage til Østtimor fra lejre i Indonesien;

Den Internationale Straffedomstol

164.glæder sig over, at statutten for Den Internationale Straffedomstol (ICC) trådte i kraft den 1. juli 2002, samt at domstolen blev indsat den 10. marts 2003; opfordrer alle stater, som ikke allerede har gjort det, til at tiltræde statutten for Den Internationale Straffedomstol, og opfordrer signatarstaterne til at sikre, at den hurtigt ratificeres;

165.opfordrer alle deltagende stater til hurtigt at harmonisere deres nationale lovgivning med statutens bestemmelser, så de kan samarbejde med Den Internationale Straffedomstol og fuldt ud at efterleve princippet om, at Den Internationale Straffedomstol og de nationale domstole skal komplementere hinanden;

166.glæder sig over, at Rådet har vedtaget en ny fælles holdning om Den Internationale Straffedomstol, hvilket styrker EU's støtte til domstolen, og opfordrer det italienske formandskab til at tilpasse og ajourføre handlingsplanen i overensstemmelse med det nye mandat og de mål, der er fastsat i den fælles holdning;

167.opfordrer USA til at opgive sin politik med at tilskynde regeringer til ikke at ratificere Rom-statutten ved at lægge pres på stater i hele verden for at få dem til at indgå "bilaterale aftaler om ikke-udlevering" og med at lægge hindringer i vejen for det

multilaterale samarbejde inden for rammerne af FN med henvisning til den amerikanske lov om beskyttelse af personer i De Forende Staters tjeneste ("American Service-Members' Protection Act");

- 168.opfordrer Rådet og Kommissionen samt sine egne interparlamentariske delegationer til at opføre ratificering og gennemførelse af statutten for Den Internationale Straffedomstol som et punkt på dagsordenen i forbindelse med politiske kontakter med tredjelande, navnlig med USA;
- 169.opfordrer alle regeringer til ikke at indgå bilaterale "ikke-udleveringsaftaler med USA, da de er i modstrid med Rom-statutten og ikke forenelige med Rådets konklusioner og vejledende principper af 30. september 2002, samt til at nægte at medvirke til, at kampen mod terrorisme bruges som påskud til at indgå sådanne aftaler;
- 170.er overbevist om, at en række sydøstasiatiske lande kan bruge Kina og Japan som eksempler for deres ratificering og gennemførelse af statutten for Den Internationale Straffedomstol, navnlig på baggrund af USA's forsøg på at indgå bilaterale ikke-udleveringsaftaler med landene i denne region; opfordrer derfor Kina og Japan til at tiltræde statutten for Den Internationale Straffedomstol så hurtigt som muligt;

Irak

- 171.noterer sig den resolution, der blev vedtaget af FN's Menneskerettighedskommission i 2003, i henhold til hvilken den særlige rapportør om Irak vil få sit mandat forlænget med et år; kræver derfor udstationering af menneskerettighedsobservatører, så snart sikkerheden er genetableret i landet;
- 172.opfordrer endnu en gang Rådet og medlemsstaterne til at medvirke til, at der nedsættes en kommission efter mandat fra FN's generalsekretær og/eller Sikkerhedsrådet, der skal have til opgave at efterforske krigsforbrydelser mod menneskeheden, som er begået under Irak-regimet, med henblik på at oprette et internationalt ad hoc-krigsforbrydertribunal, der skal retsforfølge de ansvarlige;
- 173.opfordrer arbejdsgruppen om mindretal under FN's komité for menneskerettigheder til at undersøge situationen i Irak;
- 174.opfordrer FN-generalsekretærs nyudnævnte særlige repræsentant til i samarbejde med FN's Højkommissariat for Flygtninge og andre relevante organer samt besættelsesmagten i Irak at overvåge situationen for flygtninge og internt fordrevne i Irak og træffe forholdsregler mod de krænkelse, de udsættes for, bl.a. også når flygtninge og fordrevne vender tilbage til deres hjemområder og ejendom;

Oprindelige folk

- 175.anmoder Kommissionen og Rådet om at sikre, at Rådets resolutioner om oprindelige folk fra 1998 og 2002 implementeres fuldt ud og navnlig, at der udvikles en særlig metodik for udviklingsarbejdet med oprindelige samfund og uddannes personale i Kommissionen;
- 176.anmoder Rådet og Kommissionen om at følge op på Parlamentets anmodninger om at

fremme en global politik for oprindelige folk generelt og ikke kun for oprindelige folk i udviklingslandene;

- 177.støtter kraftigt anmodninger fra pygmæer, masao- og san-folk og andre oprindelige folk i Afrika om at blive anerkendt af afrikanske lande som oprindelige nationer i overensstemmelse med den internationale debat om dette;
- 178.kræver, at spørgsmålet om oprindelige folk, hvor det er relevant, skal sættes på dagsordenen for Europa-Parlamentets interparlamentariske delegationer med lande, hvor der lever oprindelige folk, med henblik på at kontrollere og indarbejde de relevante oplysninger i landestrategidokumenterne;
- 179.anmoder Kommissionen om i alle landestrategidokumenter om lande med oprindelige folk at indarbejde et særligt punkt eller kapitel om deres levevilkår og største problemer;
- 180.opfordrer Kommissionen til i aftalerne med tredjelande at medtage særlige klausuler og mekanismer til evaluering af respekten for og beskyttelsen af de oprindelige folks grundlæggende rettigheder, der ofte krænkes alvorligt og systematisk;
- 181.gentager sit krav om, at der skal oprettes en særlig delegation mellem Europa-Parlamentet og FN's forum for oprindelige folk;

Børns rettigheder

- 182.er bekymret over de alvorlige krænkelse af børns rettigheder, som er fastsat i konventionen om barnets rettigheder, herunder retten til sundhed, uddannelse og ernæring samt beskyttelse mod vold, udnyttelse og misbrug; bemærker, at 600 millioner børn lever i fattigdom verden over, at der hvert tredje sekund dør et barn af fejlnæring, mangel på vand eller sundhedspleje, at 130 millioner børn, hvoraf to tredjedele er piger, er berøvet muligheden for elementær uddannelse, at to millioner børn er blevet dræbt i krige i løbet af de seneste ti år, at flere end 300.000 børn under 18 år deltager aktivt i væbnede konflikter samt, at to millioner piger er ofre for skamfering af deres kønsorganer;
- 183.opfordrer alle lande til at ratificere og håndhæve FN's konvention om barnets rettigheder og de fakultative protokoller hertil, Ottawa-konventionen om forbud mod miner, ILO-konventionen om forbud mod og omgående indsats til afskaffelse af de værste former for børnearbejde samt ILO-konventionen om mindstealder;
- 184.opfordrer Rådet og Kommissionen til i højere grad at integrere børns rettigheder i alle EU's eksterne og interne politikområder på baggrund af strategiske gennemførelsesretningslinjer samt til at sikre overordnet koordination; opfordrer Kommissionen til at udvikle en strategi for opfølgning på FN's Generalforsamlings særlige samling om børn;
- 185.opfordrer Rådet til at begynde at udarbejde en fælles strategi vedrørende børn og væbnede konflikter; fremhæver, at alle aktioner skal målrettes mod aktørerne inden for handel med børn, og deres kunder, og der skal planlægges og anvendes passende sanktioner i oprindelseslandet, transitlandet og bestemmelseslandet, og at børneofre skal gives den nødvendige beskyttelse;

186.opfordrer Kommissionen til at sikre, at spørgsmålet om børn og væbnede konflikter afspejles på passende vis i landestrategidokumenterne med særlig fokus på forebyggelses- og rehabiliteringsforanstaltninger for børnesoldater;

Handicappede

187.noterer sig med stor bekymring oplysningerne fra organisationen 'Disability Awareness in Action' i dens rapport (marts 2003), om at der i løbet af de seneste 12 måneder har været 483 tilfælde af overgreb mod 4.292 handicappede personer på verdensplan, og at 13% af ofrene er døde som direkte følge af menneskerettighedsovergreb;

188.er alvorligt bekymret over oplysningerne i henholdsvis Amnesty International's forskellige rapporter om brugere af psykiatrisk behandling og rapporten fra organisationen Mental Disability Advocacy Centre on Caged Beds, om de alvorlige menneskerettighedskrænkelser, som handicappede på institutioner i hele Europa udsættes for, hvilket er et problem, som de pågældende landes regeringer øjeblikkeligt bør tage fat på at løse;

189.er særlig bekymret over, at der stadig anvendes "bursenge" på psykiatriske hospitaler og institutioner for psykisk handicappede i en række østeuropæiske lande; opfordrer de pågældende lande til øjeblikkeligt at indstille denne nedværdigende og umenneskelige praksis;

190.gentager, at det støtter en FN-konvention om handicappedes menneskerettigheder, som skal være baseret på bestemmelserne i FN's standardregler på en sådan måde, at handicappedes rettigheder anerkendes og fremmes fuldt ud, og mener, at en sådan FN-konvention skal være retligt bindende;

191.opfordrer FN's medlemmer og organer til at sikre, at FN's seks eksisterende menneskerettighedskonventioner fortolkes således, at handicappede og deres familiers rettigheder og behov fuldt ud anerkendes og fremmes, hvilket ikke har været tilfældet hidtil;

192.opfordrer Kommissionen til at sikre, at handicap udtrykkeligt omtales i Kommissionens rapporter om menneskerettigheder, og at handicappede i Kommissionens arbejde anerkendes som en gruppe, der er særligt udsat for menneskerettighedskrænkelser;

Forholdene i fængslerne

193.udtrykker bekymring over, at det stigende antal fængslede personer verden over, som sammen med manglen på ekstra ressourcer skaber et stort pres på fængselssystemerne samt en større risiko for, at menneskerettighederne ikke respekteres, og at forholdene i fængslerne ikke er menneskeværdige;

194.opfordrer Rådet og Kommissionen til i deres forbindelser med tredjelande at tilskynde til, at der i straffelovgivningen indføres bestemmelser om andre straffe end fængsel for mindre lovovertrædelser; fremhæver vigtigheden af, at forholdene i fængslerne forbedres, navnlig med henblik på at dæmme op for spredning af livstruende sygdomme som malaria, tuberkulose, hepatitis og hiv/aids i fængslerne samt for at skabe bedre forhold i

fængslerne for unge, kvinder, udlændinge, personer fra etniske eller religiøse mindretal og homoseksuelle;

195.opfordrer Rådet og Kommissionen til i EU's årsberetning under tematiske spørgsmål af særlig betydning for EU at medtage oplysninger om særlige foranstaltninger, der er truffet med hensyn til forholdene i fængslerne;

196.opfordrer indtrængende Kommissionen til at foretage en undersøgelse af fængselsforholdene i de lande, som EU har en samarbejds- eller associeringsaftale med;

197.pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen, medlemsstaternes og kandidatlandenes regeringer og parlamenter, De Forenede Nationer, Europarådet, OSCE og regeringerne i de lande, der omtales i beslutningen, samt til de vigtigste ikke-statslige menneskerettighedsorganisationers EU-kontorer.

BEGRUNDELSE

Indledning

Menneskerettighedssituationen i verden giver stadig anledning til stor bekymring. Øget politisk opmærksomhed og yderligere kodificering af menneskerettigheder har ikke været nok til at forhindre alvorlige krænkelse af disse rettigheder. Årsagerne hertil er mange og omfatter bl.a. magtmisbrug, politik, etnisk og religiøst betinget vold, fattigdom, terrorisme og manglende demokratiske retsstatsprincipper. Skylden ligger også hos det internationale samfund, eftersom det kun reagerer halvhjertet over for gerningsmændene. Frygt for at skade økonomiske, politiske eller sikkerhedsmæssige interesser afholder staterne fra helhjertet at bekæmpe eller forhindre overgreb mod menneskerettighederne. De Forenede Stater og Den Europæiske Union kunne medvirke væsentligt til at forbedre situationen, hvis blot de ville reagere effektivt og samordnet.

Dette var imidlertid ikke tilfældet i 2002. Bush-regeringen holdt sig udenfor og var ekstremt selektiv med hensyn til sin menneskerettighedspolitik. Den interesserede sig ikke synderligt for internationale organisationer og vigtige traktater. De Forenede Stater (USA) er f.eks. sammen med Somalia det eneste land, der ikke har ratificeret konventionen om barnets rettigheder. USA nægter ligeledes at arbejde sammen med Den Internationale Straffedomstol (ICC) og fører endda en aktiv kampagne for at få støtte fra andre i denne sag. Amerikanerne blev ligeledes kritiseret for ikke altid at tage hensyn til menneskerettighederne i deres kamp mod terrorisme. Grundet den stigende anti-amerikanisme i verden får Washington stadig sværere ved at udfylde sin rolle som vogter af moralske værdier, herunder menneskerettighederne.

Den Europæiske Union (EU) bør som et værdifællesskab og en økonomisk stormagt spille en ledende rolle. I betragtning af amerikanernes problemer er det endnu vigtigere, at EU fører en sammenhængende og konsekvent politik. Desværre er dette nærmere undtagelsen end reglen. Det er ikke formelt aftalte ambitioner, der mangler¹, men i praksis anses de nationale interesser ofte for at være vigtigere og forhindrer EU i at handle med større gennemslagskraft. Endvidere fører jagten på konsensus ofte til manglende handling eller til en meget udvandet holdning. De EU-medlemsstater, der er medlemmer af FN's Menneskerettighedskommission, lider under dette. Sammen med 'Human Rights Watch' kan man sætte spørgsmålstejn ved, om opnåelse af enhed altid bør være det primære mål, eller om det ikke er et lidt for nemt påskud til ikke at gøre noget. Det er svært at gennemskue, hvad der har været baggrunden for Rådets beslutning.

Dette gælder også Europa-Parlamentet, der til tider er mindre velorienteret end de vigtigste ngo'er. I denne betænkning fremsættes der en række henstillinger om, at Europa-Parlamentet skal have forelagt oplysninger af bedre kvalitet, så det kan fungere bedre på menneskerettighedsområdet. Rådet ignorerer ofte Parlamentets synspunkter. I modsætning til Kommissionen deltager Rådet ikke i drøftelser om menneskerettigheder på plenarmøder, reagerer næsten aldrig på Parlamentets beslutninger, kommenterer stort set ikke årsrapporten om menneskerettighederne i verden og afviser parlamentarikerne ved at trække reaktionen på deres spørgsmål i langdrag. Ordføreren mener, at forholdet mellem Rådet og Parlamentet

¹ Rådets konklusioner af 25.6.2001 og 10.12.2002.

inden for menneskerettigheder skal forbedres. Parlamentet har henledt opmærksomheden på alvorlige problemer i mange lande og individuelle sager på plenarmøder og i udvalg. Det er slående, så ofte det har kunnet finde en kompromisløsning mellem de forskellige politiske partier. Parlamentet er imidlertid mere fokuseret på fordømmelser og henstillinger til handling end såkaldt opfølgingsarbejde: Hvad har Kommissionen og Rådet foretaget sig efter Europa-Parlamentets erklæringer, og hvordan har det pågældende land reageret? Det er på tide, at Europa-Parlamentet fylder dette tomrum og planlægger sit arbejde med henblik på at opfylde dette mål.

Politiske fordømmelser fra EU's side af krænkelse af menneskerettighederne har ofte ringe virkning. De såkaldte politik- eller menneskerettighedsdialoger, som EU fører med tredjelande, har hidtil ikke givet mange resultater. Der er en risiko for, at tågede drøftelser udnyttes af dem, der krænker menneskerettighederne, så de undgår at blive draget til ansvar. Derfor skal disse drøftelsers karakter ændres: De skal være mindre tolerante og mere åbne, civilsamfundet skal i højere grad inddrages, og der skal fastsættes klare kriterier.

Samtidig bliver vi nødt til at drøfte mere indgående, hvordan vi kan få en mere positiv indfaldsvinkel, så der ikke blot er tale om fordømmelse. Vi bør forsøge at forpligte landene til at gennemføre strukturelle forbedringer. Under EU's budgetkapitel "det europæiske initiativ for demokrati og menneskerettigheder" finansieres der uden tvivl nogle meget værdifulde projekter. Man kan spørge sig selv, om resultaterne af disse projekter vil være bæredygtige. Mere generelt er det af største vigtighed, at EU fortsætter med at bekæmpe de dybereliggende årsager til menneskerettighedskrænkelser. I den sammenhæng er emner som fattighedslempelse, kapacitetsopbygning, indførelse af retsstatsprincipper og god regeringsførelse vigtige.

Ordføreren ønsker at henlede opmærksomheden på en vigtig menneskerettighed: retten til religions- og trosfrihed. Over hele verden undertrykkes religionsfriheden stadig af totalitære regimer, og menneskerettighederne krænkes i religioners navn. Næsten halvdelen (12) af de 30 voldelige konflikter i verden med over 1.000 dødsfald¹, er (også) af religiøs karakter. Inden for flere religioner ses en stigende radikalisme på samme tid (hinduisme, islam, kristendom og jødedom). Religioner bruges og misbruges i stigende grad med politiske mål for øje. Man søger tilbage til sin egen religions rødder for at fremhæve sin egen identitet og adskille sig fra outsiders. Indtil videre har der ikke været nogen reel dialog mellem alle de involverede parter. Dette er imidlertid tvingende nødvendigt med henblik på at skabe fælles forståelse, tolerance og respekt. Det er nu i langt højere grad end tidligere vigtigt at organisere kulturelle dialoger over en bred kam og på forskellige planer. I denne sammenhæng er det EU, der skal tage initiativet. Den store udfordring i de kommende år er behovet for at forhindre konflikter med religiøse og kulturelle dimensioner.

I sine konklusioner af 25. juni 2001 om den Europæiske Unions rolle i indsatsen for at fremme menneskerettigheder og demokratisering i tredjelande sigter Rådet mod en mere effektiv og synlig EU-politik for menneskerettigheder og demokratisering. Rådet bekræftede sin indsats for sammenhæng, konsekvens, mainstreaming og åbenhed gennem en styrket dialog med Europa-Parlamentet og civilsamfundet og regelmæssig identifikation og gennemgang af prioriterede tiltag den 10. december 2002 med vedtagelsen af praktiske

¹ The World at war, The Defense Monitor CDI, januar/februar 2003, bind XXXII, nr. 1.

foranstaltninger til gennemførelse af indsatsen. Fremskridtene vurderes i slutningen af 2003.

Menneskerettighedsklausul

EU skal udvise politisk vilje til at praktisere menneskerettighederne. Unionen bør ikke stiltiende være vidne til krænkelse af menneskerettighederne og lade politiske, strategiske eller økonomiske interesser stå i vejen for indsatsen for at forsvare og fremme menneskerettighederne. EU har en række juridiske og politiske værktøjer til rådighed til at føre sin menneskerettighedspolitik, men bør anvende disse værktøjer mere effektivt.

Som eksempel kan nævnes menneskerettighedsklausulen, som siden 1995 har været systematisk indarbejdet i EU's samarbejds- og associeringsaftaler (artikel 2). Klausulen, hvori det hedder, at "forbindelserne mellem parterne samt alle bestemmelserne i denne aftale bygger på respekten for menneskerettighederne og de demokratiske principper, som de er stadfæstet i verdenserklæringen om menneskerettighederne, og som ligger til grund for deres interne og internationale politik (...)" synes snarere at være formålsløs end et "væsentligt element" i aftalerne.

Bortset fra EU's manglende politiske vilje til at gennemføre menneskerettighedsklausulen, sætter den manglende gennemførelsesmekanisme en yderligere stopper for klausulens effektivitet. For så vidt angår Euro-Middelhavsassocieringsaftalerne, sammenfatter Amnesty International situationen som følger: Menneskerettighedsperspektivet har indtil videre glimret ved sit fravær i Barcelona-processen. Menneskerettighedsklausulen i aftalerne med Middelhavslandene skal være et konstruktivt redskab til at håndtere uholdbare menneskerettighedssituationer i disse lande og til at forhindre fremtidigt misbrug.¹ Der er ikke noget, der tyder på, at der foregår en reel dialog på baggrund af klausulen, ligesom det stadig er uklart, hvordan den anvendes, og hvilke resultater den har medført.

Retningslinjer og procedurer for indledning og progressiv fjernelse af negative foranstaltninger findes i meget rudimentær form. Hvor den ene part har undladt at opfylde en forpligtelse, fastlægges det i aftalen, at der skal træffes passende foranstaltninger med vægt på sådanne foranstaltninger, som mindst muligt forstyrrer aftalens gennemførelse (og i overensstemmelse med international ret og i forhold til krænkelsen). Foranstaltningerne skal høres i Associeringsrådet, hvor formandskabet påtager sig det overordnede ansvar for klausulens anvendelse.

Kommissionen skal som traktatens vogter og som forpligtet til at sikre sammenhæng og konsekvens i EU's politikker bruge sin ret til at tage initiativ til at anmode Rådet om passende tiltag i tilfælde af oplagte krænkelse af menneskerettighederne. En indikation af konkrete retningslinjer for de incitament og restriktive foranstaltninger, der skal anvendes, ville hjælpe med at fastlægge, hvornår EU skal skride ind.

Det er faktisk kun for AVS/Cotonou-aftalen, at der findes en klar gennemførelsesmekanisme. Denne mekanisme er særdeles nyttig, eftersom den specificerer, hvordan høringerne skal foregå, at suspendering er sidste udvej, og at der bør etableres mekanismer for en dialog mellem regeringerne og civilsamfundet. Det er Parlamentets holdning, at Cotonou-klausulen

¹ AI-memorandum til det græske formandskab.

bør genforhandles med henblik på fremtidige aftaler, f.eks. handels- og samarbejdsaftaler med Iran.

De fleste af de lande, som EU har indført restriktive foranstaltninger over for i forbindelse med den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik eller Det Europæiske Fællesskab, tilhører AVS-landene, og for de fleste af disse landes vedkommende har FN's Sikkerhedsråd vedtaget resolutioner, der indfører sanktioner.

I rapporteringsperioden (2002-2003) blev EU's sanktioner forlænget over for Liberia, Zimbabwe og Haiti, indført over for Somalia og Den Demokratiske Republik Congo, udvidet over for Sierra Leone og hævet over for Angola. Bortset fra AVS-staterne fandt EU's restriktive foranstaltninger anvendelse over for følgende lande: Burma/Myanmar, Indonesien (vedtaget i 1999), Moldova og, af åbenlyse grunde på baggrund af FN's Sikkerhedsråds resolutioner, over for Irak. Sanktionerne over for Afghanistan blev ophævet.

Der er som sådan ingen aftaler, der er blevet suspenderet. Foranstaltninger har delvist medført, at udviklingshjælpen er bortfaldet (til f.eks. Haiti og Sudan), herunder dog ikke de samarbejdsprogrammer, der er direkte til folkets fordel. De fleste sanktioner omfatter en embargo for våben eller lignende materiel samt udstyr, der kan anvendes til intern undertrykkelse/terrorisme. For nogle lande omfatter foranstaltningerne et visumforbud over for regeringsrepræsentanter, diamanthandel og indefrysning af aktiver i EU tilhørende personer, der er ansvarlige for krænkelser af menneskerettighederne.

Sanktioner bør ikke anvendes udelukkende til at give udtryk for utilfredshed, men skal gennemføres effektivt. Der har kunnet spores inkonsekvens i EU's holdning til anvendelsen af restriktive foranstaltninger over for Zimbabwe og Belarus vedrørende et rejseforbud for regeringsrepræsentanter.

For så vidt angår Zimbabwe, blev EU's beslutning om at godkende invitationen af Mugabe til Frankrig/Afrika-topmødet stærkt kritiseret af Europa-Parlamentet som udtryk for manglende konsekvens i EU's politik.

I forbindelse med Den Blandende Parlamentariske Forsamling AVS-EU's møde, som skulle holdes i Bruxelles den 25.-28. november 2002, besluttede Parlamentets Formandskonference at forhindre, at to medlemmer af Zimbabwes ZANU-PF-parti fik adgang til Europa-Parlamentets bygninger. Denne beslutning medførte, at mødet blev aflyst.

Den 13. februar 2003, dagen før Rådet skulle forny sanktionerne, opfordrede Parlamentet til, at der indførtes yderligere foranstaltninger over for Zimbabwe, navnlig ophævelse af bopælsretten i EU for personer, der er omfattet af EU-sanktioner, forbud mod, at deres familier arbejder eller uddanner sig i EU samt sanktioner i forbindelse med internationale sports- og kulturbegivenheder. Rådet videreførte blot de eksisterende sanktioner i forhold til Zimbabwe.

For så vidt angår Belarus, var afslaget på at forlænge den nødvendige akkreditering af OSCE's mission i Minsk og den forværrede menneskerettighedssituation i landet årsag til, at de femten EU-lande enedes om at forbyde flere medlemmer af Belarus's regering adgang til EU's territorium, herunder landets præsident Alexander Lukashenko. Selv om det danske

formandskabs kompromis gjorde det muligt for folk, der var ramt af forbuddet, at rejse ind i EU for at deltage i møder planlagt af internationale organisationer, nægtede Portugal at gøre brug af sanktionen. I april 2003, efter at OSCE's formand havde bekræftet, at betingelserne for en gnidningsløs gennemførelse af missionen var opfyldt, ophævede Rådet de restriktive foranstaltninger til trods for, at situationen med hensyn til menneskerettigheder, demokrati og retsstatsprincipper i Belarus var forværret.

Cubas anmodning om tiltrædelse af AVS-EU-partnerskabsaftalen (Cotonou) kan være et andet tilfælde af inkonsekvens i EU's holdning. Der er sket tilbageskridt i landet efter en bølge af arrestationer af kritikere i marts 2003 og henrettelse af de ansvarlige for en skibskapring. Spørgsmålet om afslaget på at samarbejde med FN's menneskerettighedsprocedurer er ligeledes uløst. Europa-Parlamentet har givet udtryk for, at EU kun kan indgå i en politisk dialog om at realisere Cubas indtræden i Cotonou-aftalen, hvis situationen i landet forbedres. Fællesskabet mangler endnu at vedtage sin holdning til denne anmodning i AVS-EU-Ministerrådet.

I øjeblikket er menneskerettigheder genstand for drøftelser under den politiske dialog. For at menneskerettighedsklausulen i associerings- og samarbejdsaftalerne kan få nogen virkning, skal det løbende vurderes, om staterne overholder deres menneskerettighedsforpligtelser. Aftaleparterne skal iværksætte en hensigtsmæssig, struktureret dialog med henblik på en sådan vurdering. Dette vil øge troværdigheden af EU's menneskerettighedspolitik.

For det første foreslår vi, at Rådet, som er en del af Associerings- og Samarbejdsrådene, nedsætter særlige underudvalg om menneskerettigheder, som har klar forbindelse til den politiske dialog på det højeste plan, med henblik på at gennemføre aftalens artikel 2. Med hensyn til EU-Marokko-aftalen besluttede Associeringsrådet at oprette seks underudvalg for forskellige emner, men desværre ikke for menneskerettighedsanliggender. Derudover bør Rådet og Kommissionen for at være bedre forberedt på at reagere på og forhindre krænkelse af menneskerettighederne etablere en overvågningsmekanisme ved at oprette særlige arbejdsgrupper, som det er tilfældet med tiltrædelsesprocedurerne. Disse arbejdsgrupper kunne få mandat til at overvåge menneskerettighedssituationen i det pågældende land og kunne forestå tidsplanlægning og benchmarking for udviklingen.

Europa-Parlamentet besluttede at styrke sin rolle i forbindelse med proceduren med afgivelse af samstemmende udtalelse i forbindelse med associeringsaftaler. Parlamentet udtrykte i første omgang med hensyn til Egypten¹ og senest med hensyn til Libanon² og Algeriet³ stor bekymring for menneskerettighedssituationen i disse lande med vedtagelsen af en politisk beslutning, som siden er blevet praksis. Dette er et vigtigt skridt på vejen til parlamentarisk kontrol med Rådets og Kommissionens gennemførelse af artikel 2, som blev opfordret til at anvende alle beslutningens aspekter som referencepunkter for vurdering af landets overholdelse af dets menneskerettighedsforpligtelser.

Den interparlamentariske dialog vil nå nye højder efter etableringen af en parlamentarisk Euro-Middelhavsforsamling, som der blev truffet beslutning om i april 2002 på Euro-Middelhavsministerkonferencen i Valencia, og hvis fornemste opgave bør være opfølgning på

¹ Beslutning af 29.11.2001, EFT C 153 +, 27.6.2002, s. 264.

² Beslutning af 16.1.2003, (P5-TA(2003)0028).

³ Beslutning af 10.10.2002, P5-TA-PROV(2002) 0463.

og kontrol af Euro-Middelhavsassocieringsaftalerne. Den nye forsamling bør først og fremmest tage sig af demokratiserings- og menneskerettighedsspørgsmål i de associerede lande og nedsætte et udvalg for menneskerettigheder og demokrati med henblik på at indlede en mere struktureret dialog om disse spørgsmål.

Menneskerettighedsdialog – politisk dialog

Konsekvens og sammenhæng er altid vigtige aspekter, når EU vurderer menneskerettighedssituationen i et tredjeland, og dette gælder i endnu højere grad i de tilfælde, hvor EU indgår i en dialog om menneskerettigheder. EU skal med andre ord, selv om Unionen anvender en bestemt fremgangsmåde for hvert enkelt land, eftersom der ikke er fastlagt et generelt format for en menneskerettighedsdialog, ikke ofre sine egne principper, som forpligter den til at aftale klare kriterier med det pågældende land og opnå reel fremgang. Kun i det tilfælde er dialogen en acceptabel mulighed. Resultatet af dialogen skal evalueres løbende med henblik på at fastlægge, hvorvidt forventningerne er blevet indfriet.

Dialoger bør ikke legitimere marginalisering af menneskerettighederne i forhold til sikkerhedsrelaterede, økonomiske eller politiske prioriteter. Således kan landets historiske og kulturelle situation aldrig tjene som acceptabel undskyldning for krænkelser af menneskerettighederne.

Den Nationale Folkekongres' svar på Europa-Parlamentets beslutning om EU's strategi over for Kina afspejler en typisk reaktion: Fremme og beskyttelse af menneskerettighederne er en historisk proces, som alle lande deltager i, og intet land bør regne sin menneskerettighedshistorie som perfekt.¹ Iranerne har også deres argumenter. På et møde i Udenrigsudvalget i januar 2003 understregede den iranske udenrigsminister, at der gælder særlige bestemmelser i islamisk lov, samt at magtfordelingen i Iran kan medføre, at retsvæsenet modsætter sig regeringsreformer, særligt med hensyn til stening og offentlige henrettelser. Ministeren understregede, at man heller ikke måtte glemme de kulturelle forskelle, der findes mellem Iran og EU.

Som Kommissær Chris Patten imidlertid udtrykte det: Menneskerettighedsdialoger kan ikke omdannes til diskussionsfora eller meningsudvekslinger om kulturelle forskelle. Der skal i stedet opstilles kriterier for udviklingen.²

Da Rådet vurderede menneskerettighedsdialogen med Kina³, der fandt sted i november 2002 og i marts 2003, fremhævede det følgende resultater: en uformel invitation til FN's Højkommissær for Menneskerettigheder, FN's særlige rapportører om uddannelse og tortur samt formanden for FN's Særlige Arbejdsgruppe for Vilkårlig Tilbageholdelse og Fængsling. Der er endnu ikke aftalt nogen dato fra kinesisk side. Kina gav ligeledes udtryk for sine intentioner om at udsende en formel indbydelse, hvortil der ikke er knyttet nogen betingelser, til FN's særlige rapportør om religionsfrihed.

På den anden side udtrykte Rådet bekymring over de fortsatte krænkelser af

¹ Skrivelse af 22.4.2002 fra Folkerepublikken Kinas mission til Europa-Parlamentets generalsekretær vedrørende beslutning af 11.04.2002 om Kommissionens meddelelse om en EU-strategi mod Kina.

² Møde i Udenrigsudvalget, 27.1.2003.

³ GAC's konklusioner af 18.3.2003, 6941/03 (Presse 63).

menneskerettighederne i republikken, særligt den omfattende brug af dødsstraffen, ”slå hårdt-kampagnen”, navnlig i Xinjiang, den omfattende brug af tortur og vilkårlig tilbageholdelse, ”genopdragelse via arbejde”, undertrykkelse af ytrings-, religions- og foreningsfriheden i Kina, særligt over for menneskerettigheds- og internetaktivister, fortalere for frie fagforeninger og tilhængere af kristne undergrundsbevægelser og Falun Gong, samt alvorlige restriktioner med hensyn til tibetanernes religiøse og kulturelle rettigheder. Kineserne har ikke kunnet demonstrere den gensidige tillid, der skal danne baggrund for Unionens menneskerettighedsdialog med Kina, i forbindelse med retssagen mod og henrettelsen af tibetaneren Lobsang Dhondup.

Internationale og kinesiske menneskerettighedsorganisationer karakteriserede i slutningen af 2002 menneskerettighedssituationen i Kina som ikke kun blottet for fremgang, men som en alvorlig forringelse inden for områder som ulovlige tilbageholdelser, undertrykkelse af etniske minoriteter under dække af bekæmpelse af terrorisme samt omfattende brug af dødsstraf for ikke-voldelige lovovertrædelser.¹ En delegation fra Europa-Parlamentet konkluderede ligeledes under et besøg i Kina og Tibet i juli 2002, at den ikke havde observeret nogen væsentlige ændringer i den kinesiske regerings håndtering af spørgsmål vedrørende demokrati og menneskerettigheder.²

Selv om EU er forpligtet til at give udtryk for sine betænkeligheder bekymringer med hensyn til menneskerettighederne på møder med Kina på alle niveauer, blev der ikke fremsat kritik af en sådan art på mødet mellem EU og Kina i september 2002.

I december 2002 indledte EU sin menneskerettighedsdialog med Iran, parallelt med forhandlingerne om en handels- og samarbejdsaftale. Irans villighed til at indgå i en menneskerettighedsdialog uden forbehold skal ses som en positiv udvikling for så vidt angår normaliseringen af forbindelserne mellem EU og Iran.

I Rådets første vurdering af menneskerettighedsdialogen med Iran³, gav det udtryk for alvorlige bekymring over henrettelser uden overholdelse af internationalt anerkendte beskyttelsesmekanismer, offentlige henrettelser, brugen af tortur og andre former for grusomme, umenneskelige og nedværdigende straffe i Iran, den fortsatte mangel på retfærdig rettergang og retsforfølgelse af advokater, de fortsatte krænkelse af menneskerettighederne og forskelsbehandling af kvinder, både i lovgivningen og i praksis, samt forskelsbehandling af religiøse mindretal, navnlig bahaier, hvis tro ikke anerkendes i den iranske forfatning.

Vi erfarede, at drøftelserne under menneskerettighedsdialogen den 16.-17. december 2002 og 14.-15. marts 2003 havde fundet sted i en konstruktiv atmosfære og omhandlede emner som f.eks. forskelsbehandling (kvinders og mindretals rettigheder, racediskrimination og fremmedhad), forebyggelse af tortur, retfærdig rettergang samt retsstatsprincipper.

Den iranske regering indvilgede i at modtage en række af FN's særlige rapportører senere på året, herunder rapportørerne om ytringsfrihed og vold mod kvinder. Arbejdsgruppen for Vilcårlig Tilbageholdelse og Fængsling besøgte Iran i februar 2003. Der er arrangeret et

¹ Notat af Den Internationale Menneskerettighedssammenslutning (FIDH) og menneskerettighederne i Kina (HRIC) til EU, 12.11.2002.

² Rapport om det 19. interparlamentariske møde mellem Europa-Parlamentet og Kina, PE 320.362.

³ GAC's konklusioner af 18.3.2003.

besøg af Arbejdsgruppen om Forsvundne Personer i juni 2003. Efter at Iran i årevis har nægtet de særlige rapportører adgang til landet, er denne udvikling så sandelig et vigtigt skridt i den rigtige retning under forudsætning af, at henstillingerne gennemføres. Rådet bemærkede de facto-stoppet af dødsstraf ved stening som et første skridt på vejen til afskaffelse af denne skik og opfordrede den iranske regering til at stoppe alle henrettelser med henblik på eventuel afskaffelse.

For så vidt angår EU, er alle de områder, hvorpå der indgås et dybere samarbejde med Iran, uafhængige, uadskillelige og gensidigt forstærkende elementer i et globalt tiltag.¹ Sammenbruddet i dialogen bør have direkte konsekvenser for de fremtidige relationer mellem EU og Iran, særligt forhandlingerne om handels- og samarbejdsaftalerne. Ifølge retningslinjerne for menneskerettighedsdialoger er det af afgørende betydning, at der sker fremskridt, og ifølge Rådets konklusioner af 17. juni 2002 er fremskridt i forbindelse med aftalen afhængig af fremskridt inden for de fire politiske dialogområder, herunder menneskerettigheder. Kommissær Chris Patten bekræftede denne sammenhæng på mødet i Iran i februar 2003.

Politiske dialoger udgør en stadig vigtigere del af forbindelserne med tredjelande. Parlamentet har flere gange i årenes løb opfordret til, at menneskerettighederne "integreres" i alle eksterne politikker. Rådets indsats for at inddrage spørgsmålene om menneskerettigheder på alle møder med tredjelande og på alle niveauer, i drøftelserne om programmering og landestrategidokumenterne, afspejles i de grundlæggende principper (3.1) i EU's retningslinjer for menneskerettighedsdialoger. EU er i princippet forpligtet til så vidt muligt at indtage en positiv holdning og udvise samarbejdsvilje. Samtidig forbeholder EU sig retten til uden omsvøb at protestere mod alvorlige krænkelse af menneskerettighederne, uanset hvor de finder sted.

For så vidt angår EU's forbindelser med Rusland, lagde både det danske og det græske formandskab vægt på foranstaltninger, der skulle styrke demokratiet, menneskerettighederne, retsstatsprincipperne og de offentlige institutioner i Rusland. Inden for rammerne af sin arbejdsplan for gennemførelsen af den fælles strategi prioriterede det græske formandskab især en reform af retssystemet, garanti for ytringsfrihed og udarbejdelse af en politisk løsning i Tjetjenien, herunder forlængelse af OCSE's bistandsgruppes mandat, som udløb den 31. december 2002 efter russiske forslag om store ændringer i mandatet.

Europa-Parlamentet anmodede Rådet om inden for rammerne af den politiske dialog med Den Russiske Føderation at tage et stærkt politisk initiativ med henblik på at fremme forhandlingerne om en løsning på konflikten i Tjetjenien², men spørgsmålet blev ikke behandlet som et centralt emne på topmøderne mellem EU og Rusland i 2002. På det sjette møde i Samarbejdsrådet mellem EU og Rusland den 15. april 2003 blev hverken situationen i Tjetjenien eller menneskerettighedssituationen i Rusland drøftet.³ Den 25. marts 2003 modtog Europa-Parlamentet den længe ventede formelle indbydelse til at sende en ad hoc-delegation til Tjetjenien, og besøget er nu planlagt til at finde sted den 14.-17. juni 2003.

¹ GAC's konklusioner af 14.-15.5.2002.

² Europa-Parlamentets beslutning om resultatet af Rådets møde i Bruxelles den 24.-25.10.2002, vedtaget 7.11.2002 (P5-TA(2002)0531)

³ Presse: 98 Nr. 7933/03.

Der var fokus på dialog på det fjerde topmøde mellem Europa og Asien (ASEM 4) i København, hvor forbindelserne mellem Asien og Europa styrkedes yderligere. EU øgede primært sin dialog med de asiatiske lande om sikkerhedspolitiske spørgsmål, navnlig kampen mod international terrorisme, samt om samarbejde i lyset af den globale økonomi. I konklusionerne fra topmødet mellem EU og ASEM nævnes der intet specifikt om menneskerettighedsdrøftelser.

Parlamentet opfordrer indtrængende Rådet til mere konsekvent at leve op til dets løfter om mere åbenhed. Hvis EU ønsker at gøre sin menneskerettighedspolitik over for tredjelande mere troværdig, er det nødvendigt grundigt at undersøge de drøftede spørgsmål. Konklusionerne fra vurderinger af menneskerettighedsdialoger eller pressemeddelelser offentliggjort på EU's topmøder med andre lande eller møder i Associerings-/Samarbejdsrådet har ikke vist sig at være en tilstrækkelig informationskilde. Eksempelvis nævnes der ikke noget om Tjetjenien i den fælles udtalelse om tættere samarbejde i kampen mod terrorisme, der blev vedtaget på topmødet mellem EU og Rusland i november. Først på den endelige pressekonference nævnte det danske formandskab, at spørgsmålet have været drøftet. I sin mundtlige udtalelse om resultatet af det sjette møde i samarbejdsrådet mellem EU og Ukraine i marts 2003 bekendtgjorde formandskabet, at spørgsmålet om mediefrihed havde været drøftet, men i de officielle konklusioner fra mødet henvises der ikke til en sådan drøftelse.¹ Dette skal der rådes bod på, idet der tages højde for emnets følsomhed og det nødvendige diplomati og diskretion i drøftelserne.

FN's Menneskerettighedskommission

Afsnit 9 i EU's retningslinjer kan fremhæves: "(...) Den omstændighed, at EU fører en menneskerettighedsdialog med et tredjeland, er derfor ikke til hinder for, at EU forelægger en resolution om menneskerettighedssituationen i det pågældende land, eller at EU støtter et initiativ fra et tredjeland. Endvidere er den omstændighed, at EU fører en menneskerettighedsdialog med et tredjeland, ikke til hinder for, at EU i relevante internationale fora kritiserer menneskerettighedskrænkelser i det pågældende land eller tager spørgsmålet op på møder på alle niveauer med de pågældende lande."

I praksis kan vi se, at Rådet er utilbøjelig til at fordømme overtrædelser af menneskerettighederne i de lande, det har indgået en menneskerettighedsdialog med, inden for rammerne af FN's Menneskerettighedskommissions årlige samling.

Parlamentets opfordringer til, at EU skal drage Kina til ansvar for krænkelser af de grundlæggende rettigheder og friheder, har i årevis stået ubemærkede hen (2001,² 2002³ og 2003⁴). I 1997, da EU var delt med hensyn til Kina, støttede Danmark (sammen med ni andre EU-medlemsstater) en resolution; Kina afbrød menneskerettighedsdialogen. I de efterfølgende år koncentrerede EU sig primært om at undgå et sådant nederlag. Siden da og i lyset af de første opmuntrende resultater fra menneskerettighedsdialogen blev Rådet enig om, at hverken formandskabet eller medlemsstaterne burde støtte eller være med til at støtte en resolution. EU ville give udtryk for sine betænkeligheder med hensyn til menneskerettighederne i Kina i

¹ Pressemeddelelse 7412/03 (Presse 75).

² Beslutning af 5.4.2001, EFT C 21 E, 24.1.2002, s. 348.

³ Beslutning af 7.2.2002, EFT C 284 +, 21.11.2002, s. 319.

⁴ Beslutning af 30.01.2003 (P5_TAPROV (2003) 0034).

sin generelle erklæring under punkt 9. Hver gang der blev fremsat et resolutionsforslag – normalt fra amerikansk side – blev den blokeret med et proceduremæssigt afværgeforslag. EU mener, at et sådant forslag er i modstrid med selve dialogens ånd.¹

EU's fremgangsmåde på FN's Menneskerettighedskommissions 59. samling over for Iran var den samme som over for Kina. På baggrund af vurderingerne af de første to møder om menneskerettighedsdialogen mellem EU og Iran besluttede Rådet, i modstrid med Parlamentets anmodning, ikke at støtte en resolution om Iran, men at give udtryk for alvorlige betænkeligheder i sin erklæring under punkt 9. De mulige konsekvenser af det pres, der udøves gennem resolutioner på FN-niveau, kan variere, afhængigt af hvorvidt samfundet i det pågældende land har et potentiale for dialog og ændringer. I den henseende kan der være forskel på Iran og Kina. I 2002, flere måneder før der blev truffet en aftale om at indlede en menneskerettighedsdialog, støttede EU imidlertid i modsætning til FN's Generalforsamling i december 2002 stadig en resolution om Iran (som blev afvist af et flertal i en afstemning), da dialogen var blevet indledt.

Med undtagelse af Iran og Kina har vi imidlertid konstateret, at der var en høj grad af overensstemmelse mellem de prioriteter, som Europa-Parlamentet har givet udtryk for i sine beslutninger med henblik på fastlæggelse af EU's holdning, og EU's faktiske optræden på FN-samlingen. I 2002 og 2003 blev de fleste af de lande, som Europa-Parlamentet havde omtalt, enten gjort til genstand for resolutioner støttet enten af EU alene eller sammen med andre lande, eller de blev nævnt i EU's indledende erklæringer under punkt 9.

På begge samlinger blev følgende lande udvalgt til individuel opfølgning efter vedtagelse af resolutioner, der var støttet enten af EU alene eller sammen med andre lande: Afghanistan, Burma/Myanmar, Cuba, Den Demokratiske Republik Congo, Israel og de besatte områder, Irak, Sierra Leone og Sudan. På begge samlinger forkastede Menneskerettighedskommissionen med et flertal på én stemme en EU-støttet resolution om Tjetjenien, og drøftelser om Zimbabwe blev blokeret efter et afværgeforslag fremsat af den afrikanske gruppe. I 2003 blev der for første gang vedtaget en EU-resolution om Nordkorea, Turkmenistan og Belarus. Den EU-støttede resolution om dødsstraf blev vedtaget, selv om ni lande stemte imod, herunder USA, Kina, Saudi-Arabien, Libyen og Syrien. Der var imidlertid 75 lande, som støttede resolutionen om dødsstraf i år.

For de fleste af disse landes vedkommende har Europa-Parlamentet anmodet EU om tage affære. På den anden side blev der stik mod Europa-Parlamentets anmodning, ikke taget affære over for Saudi-Arabien i nogen af årene, over for Indonesien og Colombia i 2002 eller over for Algeriet, Côte d'Ivoire og Nepal i 2003.

På både sin 58. og 59. samling blev UNCHR stærkt kritiseret, fordi det ikke havde formået at leve op til sit ansvar som verdens førende organ på menneskerettighedsområdet. Amnesty International sammenfattede situationen som følger: Kommissionen har reelt set igennem fingre med straffrihed og alvorligt undermineret sin egen troværdighed som menneskerettighedsfortaler. (...) der er kun en håndfuld lande på Kommissionens dagsorden trods vægtige beviser på omfattende og systematiske krænkelse af menneskerettighederne i

¹ GAC's konklusioner af 11.3.2002 og 18.3.2003.

langt flere lande i alle dele af verden.¹

”Denne tendens viste sig især på den 58. samling i Menneskerettighedskommissionen, hvor der herskede en meget uforsonlig stemning. Samlingen viste, at der er en stadig tydeligere kløft mellem nord og syd, og en række EU-initiativer blev forkastet på grund af afværgeforslag.²

FN's Menneskerettighedskommissions betydning er tilsyneladende ved at blive undermineret på grund af den omfattende politisering. Resolutionerne genspejler ikke menneskerettighedssituationen men i stedet mobilisering af støtte til lande, som har overtrådt menneskerettighederne. Afværgeforslag mod resolutioner vedtages ofte efter højtprofilerede kampagner ført af de pågældende lande. Der er hårdt brug for en reform af FN's Menneskerettighedskommission. Lande, der krænker menneskerettighederne, bør nægtes medlemskab. I sin beslutning af 30. januar 2003 beklager Europa-Parlamentet, at Libyen er blevet valgt til formand for FN's Menneskerettighedskommissions samling i 2003. De syv EU-medlemsstater i FN's Menneskerettighedskommission undlod at stemme.

Disse kendsgerninger understreger, hvor vigtigt det er, at EU er velforberedt, så det sikres, at menneskerettighedsværdier afspejles i de beslutninger, der træffes, og at Unionen indtager et fælles standpunkt. Derfor insisterer Parlamentet på, at EU's spiller en ledende rolle under denne samling ”i sin egenskab af hovedaktør i ”den vestlige gruppe” med et særligt ansvar for at sikre integriteten og troværdigheden i Menneskerettighedskommissionen...”³ I Kommissionen er enighed i EU i for høj grad et mål i sig selv og medfører udvandede holdninger.

De resolutioner, der blev vedtaget på den 59. samling, vidner om svaghed i såvel sprog som krav.

I resolutionen om menneskerettigheder og terrorbekæmpelse fastlægges der ikke nogen ny menneskerettighedsmekanisme, ligesom FN's Højkommissær for Menneskerettigheder ikke får sit mandat styrket, så han kan fremsætte henstillinger til staterne. I 2002 blev en resolution, der opfordrede til, at terrorbekæmpelsesforanstaltninger skulle være i overensstemmelse med international humanitære ret, trukket tilbage. USA modsatte sig denne resolution, Algeriet fremsendte et ændringsforslag, der ville have nedtonet resolutionen, og EU, en af støtterne, gav sig.

Med resolutionen om Irak udvides den særlige rapportørs mandat, men ikke menneskerettighedsobservatørernes; vedrørende Cuba nævnes der i resolutionen ikke noget om de seneste arrestationer og henrettelser af kritikere efter pres fra latinamerikanske stater; resolutionen om Den Demokratiske Republik Congo har endnu engang gjort det umuligt at nedsætte en omfattende undersøgelseskommission, der skal undersøge alvorlige krænkelser af menneskerettighederne; den særlige rapportør om Sudan mistede sit mandat, selv om der stadig er behov for overvågning af menneskerettighederne, og med hensyn til Afghanistan blev den særlige rapportør erstattet af en uafhængig ekspert. Resolutioner om menneskerettighedssituationen i Burma/Myanmar, Sierra Leone, Belarus, Nordkorea og

¹ AI News Service 101, 25.4.2003.

² EU's årsberetning om menneskerettigheder, s. 11.

³ Beslutning af 7.2.2002, EFT 284, 21.11.2002, s. 319.

Turkmenistan har ikke medført nye landemekanismer. En resolution om forfølgelse af homoseksuelle blev udskudt til næste år – de arabiske lande satte en stopper for drøftelserne.

EU's menneskerettighedspolitik effektivitet

Rådets og Kommissionens nye årlige programmeringsstrategi og Rådets nye struktur har til formål at skabe en højere grad af konsekvens, primært gennem styrket koordination og forbedret samarbejde på interinstitutionelt plan og mellem kontinuerlige formandskaber. Rådets årlige arbejdsprogram for 2003 var det første arbejdsprogram, der blev udarbejdet i fællesskab af det græske og italienske formandskab. I denne proces har Europa-Parlamentet imidlertid ikke været inddraget i dialogen med Rådet.

I programmerne for det græske og danske formandskab blev der set frem til en opprioritering af fremme af demokratiet, menneskerettighederne og retsstatsprincipperne inden for rammerne af den politiske dialog, og i arbejdsprogrammet for 2003 anføres det, at menneskerettigheder vil blive behandlet som et gennemgående tema i EU's forbindelser med alle tredjelande. I ingen af programmerne sættes der imidlertid nogen specifik dagsorden for menneskerettigheder i noget bestemt land eller nogen bestemt region. Dette er beklageligt. Betingelserne er meget vage. Det spanske formandskab klarede sig ikke stort bedre og blev skarpt kritiseret af Amnesty International for denne mangel på vision på menneskerettighedsfronten.¹

For så vidt angår topprioriteterne for fremme af den politiske dialog, koncentrerede det græske formandskab kræfterne om landene i det sydlige Middelhavsområde (som allerede var et prioriteret område under det spanske formandskab), det vestlige Balkan, Rusland, Ukraine, Moldavien og Belarus samt Kaukasus-regionen inden for Rådets initiativ "Et større Europa – nye naboer", som blev indledt i september 2002 under det danske formandskab.

Det er af allerstørste vigtighed, at den relative diskontinuitet, der ligger i, at formandskabet går på omgang, ikke underminerer EU's indsats under tidligere formandskaber med hensyn til fortsatte krænkelse af menneskerettighederne. Hvert formandskab bør gennem sit program garantere kontinuitet. Afrika, Asien og Latinamerika nævnes ikke som prioriterede regioner i formandskabernes programmer og risikerer derfor at blive overset.

For så vidt angår Kommissionen, er der, siden drøftelserne om mere effektive og omfattende eksterne aktioner blev indledt i 2000, sket fremskridt med hensyn til at reformere forvaltningen af EU's eksterne bistand med oprettelsen af EuropeAid-samarbejdskontoret og decentraliseringen af projektforvaltningen i forhold til EU's delegationer. Kommissionen har udviklet landestrategidokumenter og nationale vejledende programmer for en lang række lande. Arbejdet med at integrere menneskerettigheder og demokratiseringsaspekter i landestrategidokumenterne skal udvikles yderligere.

Effektiviteten og synligheden af konsekvenserne af politiske foranstaltninger på menneskerettighedsområdet kunne øges gennem en systematisk vurdering af konsekvenserne for menneskerettighederne, som udvikles og gennemføres af Rådet og Kommissionen i forbindelse med fastlæggelse af politikken og under hensyntagen til eksterne

¹ AI-memorandum til det spanske formandskab.

bistandsprogrammer og -projekter. Dette kræver, at der formuleres klare politiske mål med et fast sæt kriterier, der udspringer af internationale retsstandarder, og anvendes kvantitative og kvalitative indikatorer, kriterier og en tidshorisont. Overvågning og vurdering er vigtige elementer i processen samt mere systematisk rapportering, der er åben for kontrol fra politikeres, eksperters og ngo'ers side.

Vi foreslår, at der oprettes et europæisk netværk for menneskerettigheder og demokrati med de relevante organer i EU-institutionerne, på nationalt og regionalt plan samt med de internationale ngo'er. Netværkets hovedmål bør være at højne ekspertisen på menneskerettighedsområdet på nationalt og interinstitutionelt plan, at bidrage til formuleringen og gennemførelsen af EU's menneskerettighedspolitik, at styrke åbenhed og udveksling af oplysninger på området samt forbedre forbindelserne mellem de indbyrdes forbundne tjenester. Netværket kunne kobles sammen med og trække på erfaringerne fra det nyoprettede netværk af uafhængige eksperter, der overvåger gennemførelsen af de grundlæggende rettigheder, der er fastsat i charteret, på såvel medlemsstats- som EU-plan.

Kommissionen er ved at indføre en omfattende menneskerettighedsuddannelse af sit personale, særligt de medarbejdere, der gør tjeneste i delegationer i tredjelande. EU's missioner bør gøre det samme for deres diplomater. Måltrettet uddannelse er af særlig stor vigtighed med henblik på at skabe større kendskab til EU's retningslinjer om tortur og dødsstraf og gennemførelsesbestemmelserne herfor. Med henblik på at sikre systematisk gennemførelse skal EU's missionschefer løbende rapportere om mulige torturmønstre i deres bopælslande med særligt fokus på individuelle sager. Rapporterne danner baggrund for EU's beslutninger om relevante tiltag i forhold til de pågældende lande, erklæringer og udtalelser.¹ De aktive eksperter på området mener, at EU's missionschefer ofte ikke har sat sig ind i retningslinjerne.

Europa-Parlamentets samarbejde med Rådet

Ifølge traktatens artikel 21 om retsgrundlaget for høring af og underretning af Parlamentet inden for rammerne af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik skal formandskabet ikke kun høre Europa-Parlamentet om de vigtigste aspekter og grundlæggende valg i forbindelse med den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, men også påse, at der tages behørigt hensyn til Europa-Parlamentets synspunkter. Ansvar for at tilvejebringe løbende oplysninger om udviklingen og gennemførelsen af Unionens fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik ligger hos formandskabet og Kommissionen.

EU's årsberetning om menneskerettigheder skal udvikles, så den opfylder kravene om en klar ansvarsfordeling. Der bør lægges stor vægt på analyse, og beretningen skal struktureres bedre. Tidligere anbefalede Parlamentet, at man undgik at gentage oplysninger og foretog en kritisk vurdering af virkningerne af EU's aktioner på området. Fremtidige beretninger skal være mere homogene. Der imødeses nye tiltag, herunder et online-vademecum, en kortere og mere faktuel årsberetning og et særskilt analysedokument. Sidstnævnte kunne fokusere på ét eller flere mere specifikke spørgsmål i overensstemmelse med Rådets tilsagn om regelmæssig identifikation og gennemgang af prioriterede indsatsområder.

¹ Arbejdsdokument om gennemførelsen af EU's retningslinjer om bestræbelserne på at forebygge og udrydde tortur, 11. september 2002.

Trods flere tidligere opfordringer fra Parlamentet er Rådets tilbagemeldinger om Europa-Parlamentets årlige betænkning meget begrænsede. Indtil nu er Europa-Parlamentets betænkning blevet nævnt i EU's menneskerettighedsberetninger, men uden bemærkninger af nogen art om Parlamentets henstillinger eller om, hvordan Rådet har tænkt sig at håndtere dem. Rådet var end ikke tilstede under Parlamentets forhandling om sidste års betænkning. Rådet bør i videre omfang reagere på Parlamentets årlige betænkning og ikke kun i forbindelse med EU's årsberetning, men lige som Kommissionen med en skriftlig opfølgning kort efter vedtagelsen af betænkningen.

Parlamentet skal nå til enighed med Rådet om en struktur, der tillader systematisk og rettidig reaktion på Europa-Parlamentets beslutninger om menneskerettigheder generelt. Ifølge protokollerne fra denne beretningsperiode har Rådet (almindelige anliggender) kun en enkelt gang noteret sig de beslutninger, afgørelser og holdninger, som Europa-Parlamentet har vedtaget, nemlig i juni 2002. Man kunne drage den konklusion, at Parlamentets beslutning om EU's politiske prioriteter på den årlige samling i FN's Menneskerettighedskommission er den eneste beslutning, som Rådet har noteret sig.¹ Men endnu engang var der ingen reaktioner fra Rådet på Parlamentets opfordring til at melde tilbage til plenarforsamlingen om EU's holdning på FN-samlingen, før Rådet et år senere vendte tilbage til Parlamentet til drøftelserne om forberedelsen af den 59. samling i FN's Menneskerettighedskommission. Så forsinkede oplysninger er af meget begrænset værdi for Parlamentet.

Med henblik på løbende reaktion på Europa-Parlamentets beslutninger, navnlig beslutninger vedtaget i forbindelse med forhandlingen om sager vedrørende krænkelse af menneskerettighederne, demokratiet og retsstatsprincipperne, bør Rådet mindst én gang under hvert formandskab på ministerplan rapportere til Udenrigsudvalget, helst hen imod slutningen af perioden. I Rådets rapportering bør også indgå resultaterne af menneskerettighedsdialoger, Associeringsrådets møder og EU's topmøder med tredjelande.

Det ville i princippet glæde Parlamentet meget, hvis Rådet regelmæssigt deltager i alle Udenrigsudvalgets møder med formandskabets repræsentant i Rådets Arbejdsgruppe om Menneskerettigheder (COHOM), som er det primære rådgivende organ på diplomatisk niveau.

Til dato har der ingen arbejdsrelationer været med denne horisontale arbejdsgruppe eller med nogen andre geografiske arbejdsgrupper inden for Rådet.² Ngo'erne er langt bedre underrettet end Europa-Parlamentets medlemmer, eftersom de løbende informeres af formanden for COHOM og af Kommissionen. Dette er en totalt skæv situation, der absolut skal ændres.

Det bør være normal praksis at indbyde ordføreren for Europa-Parlamentets årlige betænkning til ad hoc-møder med COHOM. Ordføreren har modtaget den første indbydelse til et møde i juni 2003. Der kan ligeledes arrangeres ad hoc-møder med medlemmer af Europa-Parlamentet i Udenrigsudvalget, navnlig med henblik på den årlige samling i FN's

¹ GAC's konklusioner af 11.3.2002 om forberedelse af den 58. samling i FN's Menneskerettighedskommission, 6596/02 (Presse 48 - G), se også GAC's konklusioner af 18.3.2003.

² Der er heller ingen arbejdsrelationer mellem Europa-Parlamentet og Menneskerettighedskommissionen, der sammensættes af repræsentanter for medlemsstaterne og ledes af Kommissionen, som er kompetent til udvælgelse af større projekter, der finansieres under det europæiske initiativ til fremme af demokrati og menneskerettigheder (EIDHR).

Menneskerettighedskommission i forbindelse med fremlæggelsen af formandskabets program om forbindelserne med tredjelande og menneskerettighedsforanstaltninger og i form af orientering om resultatet af COHOM's møder, menneskerettighedsdialoger mv. Arbejdsrelationerne mellem Rådets og Europa-Parlamentets sekretariat skal også styrkes.

I modsætning til Kommissionen deltager Rådet ikke i de månedlige drøftelser om sager vedrørende krænkelser af menneskerettighederne, demokratiet og retsstatsprincipperne (forretningsordenens artikel 50). Vi ser dette som et udtryk for Rådets manglende interesse i Parlamentets holdninger. Men en delvis årsag kan også være tidsplanen for Rådets tilstedeværelse under mødeperioder; hvis dette er tilfældet ville det måske være tilrådeligt at overveje, om Parlamentet kunne flytte forhandlingen til eksempelvis onsdag.

Europa-Parlamentets aktioner på menneskerettighedsområdet

Der foregår fortsat interne drøftelser om, hvordan Europa-Parlamentets kompetente organer i øjeblikket overvåger menneskerettigheds- og demokratianliggender med henblik på at vurdere, hvorvidt der er behov for at forbedre disse strukturer og i givet fald hvordan.

Vigtigst af alt er at styrke den politiske opmærksomhed, som Europa-Parlamentets medlemmer udviser i forbindelse med opfølgningen på Parlamentets holdninger over for Rådet og Kommissionen. Hvordan har Rådet og Kommissionen forstået Europa-Parlamentets erklæringer? Hvordan har de pågældende lande reageret på EU's og navnlig Europa-Parlamentets henstillinger? Der er ligeledes behov for yderligere at forbedre integreringen af menneskerettigheder i alle Europa-Parlamentets aktiviteter og øge koordineringen mellem de kompetente udvalg og arbejdsgrupper.

For så vidt angår Rådets oplysninger, høringer og overvejelser om Parlamentets synspunkter med hensyn til foranstaltninger inden for menneskerettighedspolitikken er situationen uholdbar. Dialogen mellem de to institutioner er langt fra optimal. Ved at udnytte sine egne procedurer på bedst mulig måde kunne Parlamentet forbedre sin handlefrihed ved at påvirke og overvåge Rådet og lægge pres på det for at få det til at opfylde sine forpligtelser over for Parlamentet.

Med ændringen af forretningsordenen er der blevet indføjet en ny artikel (104 a), der betyder, at udvalgenes rolle styrkes, idet et udvalg med ansvar for menneskerettigheder under hver mødeperiode kan fremsætte et beslutningsforslag vedrørende tilfælde af krænkelse af menneskerettighederne. Denne artikel giver mulighed for at drøfte menneskerettighedsanliggender på udvalgsniveau. For så vidt angår høringer og oplysninger har Parlamentet flere procedurer til rådighed, som i højere grad bør anvendes til drøftelser om menneskerettighedsspørgsmål i EU og til systematisk opfølgning på Europa-Parlamentets henstillinger. Navnlig kan mundtlige forespørgsler i spørgetiden anvendes mere effektivt som en sidste udvej til at få oplysninger frem. Der kan også afholdes spørgetid i udvalgene.

Det er af største vigtighed, at Rådet bliver hurtigere til at besvare Europa-Parlamentets medlemmers forespørgsler til skriftlig besvarelse. Selv om ikke-prioriterede forespørgsler i praksis skal besvares inden for en frist på seks uger, svarer Rådet aldrig i tide. Erfaringen viser, at dette kan tage fra to til seks måneder. Endvidere bør der, selv om indholdet af de skriftlige forespørgsler udelukkende er parlamentsmedlemmernes ansvar, etableres

mekanismer til forbedring af kvalitet og relevans i de ansvarlige udvalgssekretariater.

I rapporteringsperioden fortsatte Arbejdsgruppen om Menneskerettigheder (HRWG), der er nedsat under Udenrigsudvalget, som led i Udenrigsudvalgets dagsorden med at holde månedlige møder, som alle medlemmer havde adgang til. Udviklingsudvalget fulgte trop med nedsættelse af sin egen menneskerettighedsgruppe, der på sine møder fokuserede på spørgsmål som f.eks. anvendelse af sharia-lovgivning i Nigeria, misbrug af psykiatrisk behandling i Kina, handel med børn i Vestafrika, situationen i Sudan og Togo. Arbejdsgruppen om Menneskerettigheder (HRWG) afholdt høringer med deltagelse af repræsentanter for civilsamfundene i tredjelande som f.eks. Israel og Palæstina, Syrien, Libyen, og med henblik på proceduren for afgivelse af samstemmende udtalelse om associeringsaftalerne, med repræsentanter fra Algeriet og Libanon. Der blev endvidere arrangeret møder med Europa-Kommissionen vedrørende den prioriterede finansiering af EIDHR i 2003 samt med Kommissionen og Rådet om beretningen fra ad hoc-delegationen til den 59. samling i FN's Menneskerettighedskommission. En særlig drøftelse fandt sted med FN's nye Højkommissær for Menneskerettigheder, Sergio Vieira De Mello.

Spørgsmålet om et fuldgyldigt menneskerettighedsudvalg blev taget op igen i forbindelse med beslutningen af 25. april 2002, hvor Parlamentet opfordrede til, at der nedsættes et sådant udvalg efter valget i 2004.¹

Menneskerettighedsenheden, der er en meget lille horisontal struktur i Europa-Parlamentets Generaldirektorat for Eksterne Forbindelser, er ansvarlig for arbejdsgruppens sekretariatsopgaver, yder bistand til Udviklingsudvalgets menneskerettighedsgruppe og er ansvarlig for forbindelserne med interparlamentariske delegationer om menneskerettighedsspørgsmål. Enhedens medarbejdere har haft til opgave at arrangere og følge op på valgobservatørmissioner samt arrangere ceremonien i forbindelse med overrækkelsen af Sakharov-prisen, ligesom enheden hjælper medlemmer af EU's menneskerettighedsforum og ad hoc-delegationen til den årlige samling i FN's Menneskerettighedskommission. En medarbejder hjælper endvidere med at udarbejde den årlige betænkning om menneskerettighederne og deltager desuden i udarbejdelse af og opfølgning på uopsættelige beslutninger. Nye bestemmelser fra Europa-Parlamentet om mere systematisk opfølgning på menneskerettighedsbeslutninger ville uvægerligt kræve ekstra medarbejdere. Men i stedet for en forhøjelse af antallet af medarbejdere er enhedens medarbejderstab blevet skåret ned.

I 2002 tildelte Parlamentet Sakharov-prisen for tankefrihed til Oswaldo José Paya Sardinias, fra Cuba, forfatter til manifestet "Todos Unidos", som i begyndelsen af Varela-projektet opfordrer til folkeafstemning om åbne valg, ytringsfrihed, løsladelse af politiske fanger og fri handel. Oswaldo José Paya Sardinias var til stede for at modtage prisen personligt, efter en indsats fra formand Pat Cox, fra en delegation fra Europa-Parlamentet, der var på besøg i Cuba, og som ordføreren deltog i, samt fra diplomatiske repræsentanter. Ordføreren opfordrer indtrængende til, at forbindelserne mellem og med Sakharov-prisvinderne forbedres gennem oprettelse af et netværk.

Møder i Parlamentets interparlamentariske delegationer bør anvendes systematisk til at drøfte

¹ EUT C 131 E, 5.6.2003, s. 147.

menneskerettighedsspørgsmål med parlamentarikere fra tredjelande og tjene som en mulighed for meningsudvekslinger med lokale ngo'er. Delegationerne bør give Udenrigsudvalget en tilbagemelding, også med hensyn til individuelle sager. Møder med parlamentarikere og civilsamfund fra tredjelande, der har undertegnet menneskerettighedsklausulen, bidrager til Parlamentets overvågning af den konkrete gennemførelse af klausulen. Retningslinjer for interparlamentariske delegationer kunne bidrage til at integrere menneskerettighedsspørgsmål i delegationernes aktiviteter.

Parlamentet har besluttet at gøre menneskerettighedsdebatten mere synlig ved at drøfte begge Europa-Parlamentets årlige betænkninger om menneskerettighederne (i og uden for Unionen) under ét i en mødeperiode; med henblik på udarbejdelse af disse betænkninger arrangerer de ansvarlige udvalg høringer med deltagelse af ngo'er. Europa-Parlamentet har for nylig oprettet et websted for menneskerettigheder, der giver adgang til oplysninger om de aktiviteter og beslutninger, der er vedtaget om menneskerettighederne i verden og grundlæggende rettigheder i EU.

Valgobservation er et vigtigt element i Europa-Parlamentets bestræbelser for at fremme demokratiet og respekten for menneskerettighederne i tredjelande. I den periode, som betænkningen omfatter, stod EP-medlemmer i spidsen for valgobservationsmissioner og/eller Europa-Parlamentet sendte selv ad hoc-delegationer af sted for at observere valget i Sierra Leone, Colombia, Tunesien, Algeriet, Makedonien, Marokko, Bosnien-Hercegovina, Pakistan, Ecuador, Seychellerne, Madagaskar, Kenya, Nigeria og Yemen.

Åbenhed over for civilsamfundet

Det danske formandskab har med held etableret en mere direkte kontakt med de ngo'er, der er aktive på for menneskerettighedsområdet, gennem løbende informationsmøder inden for rammerne af COHOM. Menneskerettighedskontaktgruppen fortsatte med at afholde månedlige møder med deltagelse af store internationale ngo'er, medlemmer af Europa-Parlamentet og tjenestemænd fra Rådet, Kommissionen og Europa-Parlamentet.

Rådet bør give bredere adgang til oplysninger om foranstaltninger, der vedtages i forbindelse med udarbejdelse og gennemførelse af menneskerettighedspolitikken på sit websted. Rådets sekretariat har bekendtgjort, at eventuelle ændringer af webstedet vil blive foretaget inden september 2003.

Temaet for debatforummet om menneskerettigheder, som fandt sted i december 2002 i København, afspejlede det danske formandskabs to prioriterede mål, nemlig at gøre EU's menneskerettighedspolitik mere effektiv og åben. Flere af forummets specifikke henstillinger er medtaget i betænkningen. For så vidt angår tilrettelæggelsen af forummet, er ordføreren enig i forummets konklusioner, herunder forslaget om at indbyde repræsentanter for tredjelande samt udvide ekspertområdet til også at omfatte handel og udvikling.

Et godt eksempel på øget inddragelse og mere åbenhed over for civilsamfundet er indfaldsvinklen til menneskerettighedsdialogen med Iran. Fremgangsmåden er en anden end i Kinas tilfælde, eftersom der ud over troika-mødet er tilrettelagt en rundbordsdrøftelse med deltagelse af internationale og iranske menneskerettighedsorganisationer, den islamiske menneskerettighedskommission, akademikere, parlamentsmedlemmer og repræsentanter for

regeringer og ministerier. Vi foreslår, at der også skal deltage medlemmer af Europa-Parlamentet. Det internationale og det iranske civilsamfunds deltagelse anses for at være af grundlæggende betydning for dialogens troværdighed, gennemsigtighed og effektivitet. Det iranske samfund befinder sig midt i en overgangsfase. Eftersom der reelt set er mulighed for ændringer, er det vigtigt at tilskynde til en dialog internt i det iranske samfund.

I betragtning af den opmærksomhed, der rettes mod individuelle sager i menneskerettighedsdialogen mellem såvel EU og Kina som EU og Iran, er det endvidere vigtigt, at menneskerettighedsorganisationerne inddrages.

Ordføreren er bekymret over situationen for menneskerettighedsforkæmperne, der ofte selv bliver ofre for menneskerettighedskrænkelser, nægtes retten til ytringsfrihed og fri bevægelighed og dermed udsættes for chikane fra de statslige myndigheder, trusler, vilkårlig tilbageholdelse og tortur. Et påfaldende eksempel var, da de marokkanske myndigheder nægtede menneskerettighedsforkæmpere fra Vestsahara at deltage i den 59. samling i FN's Menneskerettighedskommission i Genève. Endvidere har terrorbekæmpelsesforanstaltninger efter den 11. september alvorligt hæmmet menneskerettighedsforkæmpernes mulighed for at udøve deres aktiviteter i flere lande, hvor de er mål for regeringskampagner og beskyldes for selv at have forbindelse til terroraktiviteter.

Religionsfrihed

Religions- og trosfrihed, under ét benævnt "religionsfrihed", er nedfældet i en række af efterkrigstidens internationale konventioner. I verdenserklæringen om menneskerettigheder fra 1948 defineres denne frihed som "retten til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed", og det hedder, at en sådan ret "omfatter frihed til at skifte religion eller tro samt frihed til enten alene eller sammen med andre, offentligt eller privat at udøve sin religion eller tro gennem gudstjeneste, undervisning, andagt og overholdelse af religiøse skikke". Den omfatter endvidere retten til ikke at bekende sig til nogen tro.

Denne grundlæggende menneskerettighed er af afgørende betydning for de mere end 90 % af verdens befolkning, som for at være troende på den ene eller anden måde. Det er i alle religioners, alle samfunds og alle kulturers interesse, at disse rettigheder kan udøves frit.

Selv om de fleste nationer har undertegnet de relevante internationale konventioner, anvendes de imidlertid ofte ikke i praksis, og deres universelle gyldighed udfordres. Religionsfrihed udsættes igen, og i mange tilfælde, for voksende overgreb i mange lande verden over, og mere end halvdelen af jordens befolkning lever i lande, hvor retten til religionsfrihed på en eller anden måde er begrænset som følge af regeringers handlinger eller passivitet¹.

Vi har i de seneste år været vidne til et stigende antal voldelige konflikter i forbindelse med religiøs fanatisme såsom mord, overfald, vanhelligelse og ødelæggelse af religiøse og hellige steder. Mange religiøse samfund verden over er udsat for en konstant trussel fra de ledere, som tilhører den dominerende religion i et givet land. De forfølges ofte på nedværdigende måder, f.eks. i form af tilbageholdelse, tortur og endda slaveri.

¹ Den amerikanske lov om international religionsfrihed (*International Religious Freedom Act*) af 1998, afsnit VII, § II a 4.

Religiøs intolerance kommer til udtryk på forskellig vis¹:

- totalitære forsøg på at kontrollere og undertrykke religiøs overbevisning eller religiøse skikke, som det ses i Burma, Kina, Cuba, Nordkorea og Vietnam;
- diskriminerende lovgivning eller politikker over for mindretal og ikke godkendte religioner ses i Brunei, Bulgarien, Eritrea, Iran, Irak, Israel og de besatte områder, Jordan, Den Demokratiske Folkerepublik Laos, Malaysia, Maldiverne, Pakistan, Rusland, Saudi-Arabien, Singapore, Sudan, Turkmenistan, De Forenede Arabiske Emirater, Usbekistan;
- statens ligegyldighed over for problemet med diskrimination mod eller forfølgelse af mindretal (herunder lavere kaster) eller ikke godkendte religioner ses i: Bangladesh, Belarus, Egypten, Georgien, Guatemala, Indien, Indonesien, Nigeria.

Siden 1980'erne har verdensliggørelsesæraen været ved at ebbe ud, og der er uden tvivl sket en religiøs vækkelse. Religioner vokser, navnlig kristendommen (især i de tidligere sovjetrepublikker) og Islam (især i Afrika og i Asien). Endvidere er spændingerne mellem og inden for religiøse samfund vokset i forskellige dele af verden, og der er utallige tilfælde af diskriminering og intolerance mod religiøse mindretal.

Ud af de 30 konflikter i verden i 2002, som har medført mere end 1.000 dødsfald, er 12 relateret til religion². Voldelige sammenstød ses for eksempel mellem hinduer og muslimer i Indien navnlig i Kashmir; mellem muslimer og kristne i Nigeria, Sudan, Indonesien, Eritrea, Côte d'Ivoire; mellem muslimer og jøder i Israel og de besatte områder.

Mens religiøse oplevelser generelt intensiveres, og skikkene udvikles, misbruges religionen også i stigende grad til andre formål, navnlig til at få eller bevare politisk og økonomisk magt. Ved at henvise til en fælles tro understreger politiske og religiøse ledere deres tilhængeres identitet og sætter den op over for deres modstanderes for at mobilisere bred støtte i befolkningen.

Nogle gange ændrer intensiveringen af de religiøse skikke sig i negativ retning og udvikler sig til ekstremisme. Dette kan observeres i alle dele af verden og blandt folk med forskellig tro (kristendom, hinduisme, islam, jødedom). Denne religiøse ekstremisme kaldes også religiøs fundamentalisme eller radikalisme og manifesterer sig ved en brændende overbevisning om, at det kun er ens egen tro, der gælder, og at ens egne religiøse og etiske forskrifter skal følges af alle. Om nødvendigt skal disse foreskrives ved almindelige love. Denne holdning er ofte kombineret med en afvisning af moderne verdslige samfund og deres værdier som religiøs tolerance, adskillelse af religion og stat, ytringsfrihed, demokrati og pluralisme.

Religiøse ekstremister næres nogle gange af ønsket om at vende tilbage til en ufordærvet social og kulturel stat gennem streng overholdelse af tro og skikke som en løsning på sociale,

¹ Denne klassificering er baseret på rapporten fra FN's særlige rapportør om religionsfrihed, som blev fremlagt på den 53. samling i UNCHR den 30. december 1996, samt på det amerikanske udenrigsministeriums årsberetning om international religionsfrihed 2002.

² Liste over konflikter, der er relateret til religion; kilde: *The Defense Monitor; Center For Defense Information* (USA): 1.1.2003; konflikten i Irak (Sunnit mod Shia); Israel (Israel mod Hamas og Hizbollah, Islamisk Jihad og andre); Afghanistan (regeringen i Kabul mod Taliban og regionale krigsherrer); Indien (Indien mod Jammu Kashmir Liberation Front); Indien (Indien mod Pakistan); Indonesien (Indonesien mod kristne og muslimer på Molukkerne); Indonesien (Indonesien mod kristne og muslimer på Sulawesi); Philippinerne (Philippinerne mod Moro Islamic Liberation Front); Algeriet (Algeriet mod Armed Islamic Group); Nigeria (voldelige sammenstød mellem samfund); Sudan (Sudan mod Sudanese People's Liberation og vold).

økonomiske, kulturelle og politiske problemer. De er ofte anti-vestlige undtagen i de kristne grupper. Denne fanatisme kan ledsages af voldelige handlinger såsom nedskydning af troende i moskeer, ødelæggelse af kirker og andre religiøse steder eller angreb på politikere. Ekstremister har ofte et verdensbillede, hvor der kun er de gode og de onde.

Religiøs ekstremisme har i flere tilfælde ansporet til ekstrem vold og sammenstød, den har fået borgerkrige til at blusse op og har endda undertiden taget form af international terrorisme. Her er blot to eksempler: Terrorangrebene den 11. september i USA er blevet tilskrevet militante muslimske ekstremister. USA har reageret med en krig mod terrorisme, som blandt andet resulterede i den militære indsats i Afghanistan. Massakren på 2000 muslimer i marts 2000 i den indiske stat Gujarat blev begået af hinduistiske fundamentalister. Denne tragedie er desværre et af de mange angreb, som sådanne ekstremister har begået mod religiøse og etniske mindretal, som de anser som en trussel mod den nationale enhed i Indien.

Der er også ekstremistiske træk ved nogle af de ultra-ortodokse jødiske samfund i Israel og de kristne fundamentalister i USA og i mindre grad i Europa, Sydamerika og i de meget store byer i Asien og Afrika. Fordi de mener, at kun de har ret, og opfatter verden som opdelt i de gode og de onde, kan disse bevægelser være provokerende for folk fra andre religiøse samfund.

Islamiske ekstremistbevægelser er særligt stærke i de mere avancerede og tilsyneladende mere verdslige muslimske samfund såsom Algeriet, Egypten, Libanon og Tunesien. I de uddannede samfundslag kan man også finde fanatiske mennesker, som endda skrider til terrorhandlinger på grund af deres stærke anti-vestlige følelser. Dele af Asien og Afrika samt Østeuropa oplever en opblomstring af islamiske ekstremistgrupper. Ekstreme versioner af sharia-lovgivningen, som er typisk for ekstreme islamiske stater som Saudi-Arabien og Iran, spredte sig til lande som Sudan, Somalia, og nu Nigeria. I det nordlige Nigeria genindføres sharia-lovgivningen af fundamentalister som en reaktion mod ukontrolleret kriminalitet, korruption og umoralske livsstile. Dette støttes af politikere, som ønsker at få og fastholde magten.

Islamiske fundamentalister er i færd med at udvikle modkulturer med politisk radikaliserende. For at overbevise folk anvender de græsrodsaktiviteter, som opfylder de sociale behov, som staten ikke opfylder, navnlig inden for uddannelse og sundhed. Dette sker i Pakistan, men også i Indonesien, hvor det ikke kun er moderate islamiske lærere, der underviser i de islamiske religiøse skoler (madrasas), men også ekstremister, som udbreder fundamentalistiske fortolkninger af Koranen og intolerance over for andre religiøse samfund.

Der er ingen tvivl om, at religiøs ekstremisme som verdensomspændende fænomen er farligt; det avler vold og forårsager omfattende lidelse blandt mennesker. På denne måde kan det avle anden ekstremisme. I Indien fremkalder den hinduistiske fundamentalisme for eksempel reaktioner fra muslimske fundamentalister og omvendt.

Ekstremisme er religionsfrihedens største fjende i dag. Den udgør en konstant trussel mod verdensfreden ved at opdele verden i stridende grupper, som hver især mener, at de er bedre end andre og har eneret på den religiøse sandhed.

Globaliseringsprocessen kan utilsigtet komme til at intensivere virkningen og udviklingen af religiøs ekstremisme, fordi den medfører, at samspillet mellem folk på alle planer, det være

sig politiske, økonomiske, videnskabelige, turistmæssige, kulturelle og mange andre planer, øges. Dette fører ikke automatisk til større gensidig forståelse eller anerkendelse af andre kulturer, religioner, værdier og normer. Folk føler sig ofte truet eller tvinges i forsvarsposition, når deres værdisystemer konfronteres med andre. Globalisering styrker processen med intensivering af religiøse oplevelser og dyrkelse af ens egen identitet. Denne proces er let at udnytte politisk. I sin ekstreme form kan det føre til dæmonisering af andre kulturer eller religioner.

Den største udfordring i verden generelt og for EU især er, hvordan man skal kontrollere de kulturelle og religiøse og dermed politiske spændinger, som kan blive de utilsigtede konsekvenser af globaliseringen. Fremme af tolerance, gensidig forståelse og respekt er en stor politisk udfordring. Denne proces kunne hjælpes på vej ved at drage de rigtige erfaringer fra interkulturelle kontakter. Hvis dette ikke lykkes, vil det få store konsekvenser såsom mere og mere voldelige konflikter, terrorisme, politisk og økonomisk destabilisering, som kan medføre yderligere fattigdom, flere krænkelse af retten til religionsfrihed og alle former for politisk forfølgelse.

Religions- eller trosfrihed er ikke kun af afgørende betydning for det enkelte menneske som grundlag for dets selvforståelse og identitet, men også for samfundet som helhed. Krænkelser af religionsfriheden skaber ofte stærke spændinger i samfundet, som let kan føre til (voldelige) konfrontationer. På den anden side giver respekt for religionsfriheden mulighed for, at der inden for de religiøse samfund kan fremføres kritik vedrørende deres religiøse overbevisninger og skikkes forenelighed med andre menneskerettigheder. På denne måde kan religiøs ekstremisme i sin voldelige form bekæmpes mere effektivt inde fra en religiøs gruppe. Den frie udøvelse af religion eller tro vil også give færre incitamenter til udvikling af en sådan ekstremisme.

Ordføreren mener ikke, at spørgsmålet om religionsfrihed og spændinger mellem og inden for religioner længere skal være tabu. Det er ikke religionerne som sådan, der skaber risiko for spændinger, men den måde, hvorpå de anvendes til politiske formål. Vi bør have en åben debat om dette spørgsmål inden for EU og med repræsentanter for alle de store religioner. Hvis vi forbliver passive, øger vi risikoen for, at udviklingen løber løbsk og ikke kan kontrolleres.

EU og religionsfriheden

For at kunne klare denne udfordring bør EU og alle andre lande, som kæmper for menneskerettighederne, gøre fælles front. EU spiller en vigtig rolle som et fællesskab af værdier med en tradition for multikulturisme, pluralisme og verdslighed. Hvad er vigtigst er, at EU skal indtage et klart standpunkt til fordel for religions- og trosfrihed og forsvare denne menneskerettighed i overensstemmelse med de relevante internationale konventioner. Dette vil forbedre udviklingen af frie og demokratiske samfund, som er baseret på gensidig respekt og dialog mellem forskellige religiøse og ikke-religiøse grupper.

EU bør føre politikker, der har til formål at undgå, at religioner misbruges og udnyttes som politiske virkemidler. Der skal fastlægges en overordnet strategi med henblik på at håndtere religiøs ekstremisme i alle dens forskellige former. Endvidere skal kendskabet til og forståelsen for andre religioner og kulturer i alle samfundslag forbedres gennem

tilrettelæggelse af systematiske interkulturelle og interreligiøse dialoger på baggrund af nøgleprincipperne lighed, medejendomsret og gensidig udveksling.

Kommissionens initiativer i denne henseende hilses velkommen: Navnlig nedsættelsen af Vismandsgruppen om dialog mellem folk og kulturer med landene i Middelhavsområdet. Ordføreren vil anbefale, at denne interkulturelle dialog institutionaliseres. Der skal afholdes regelmæssige møder om specifikke emner såsom kvinders rettigheder og strenge straffe på forskellige planer. Senere kunne denne dialog udvides til også at omfatte andre regioner. For at være effektive skal resultaterne fra disse dialoger i praksis følges op af Kommissionen, medlemsstaterne og partnerlandene på nationalt og lokalt plan.

Derudover skal der oprettes en permanent struktur for interkulturelle og interreligiøse dialoger, som skal inddrage offentligheden som helhed, herunder bl.a. dialoger mellem videnskabsmænd og familier fra forskellige kulturer. Euro-Middelhavsregionen, som medlemsstaterne i princippet besluttede at oprette i Valencia i april 2002, er første skridt på vejen og bør påbegynde sine aktiviteter hurtigst muligt.

Det er absolut vigtigt, at alle Kommissionens initiativer ikke overlapper andre internationale initiativer, og at Kommissionen samarbejder med Europarådet, OSCE og andre relevante internationale organisationer.

Når EU står over for krænkelse af religiøse rettigheder i tredjelande, kan den ud over at fordømme også overveje en mere positiv fremgangsmåde ved at stimulere udviklingen, så der sker en forbedring. For at opnå resultater i drøftelser med tredjelande skal EU's repræsentanter forstå referencerammerne: modpartens holdninger, værdier og normer samt det sociale og politiske miljø. Dette kræver, at de medarbejdere i Kommissionen og medlemsstaterne, der varetager eksterne forbindelser modtager særlig uddannelse inden for kulturel følsomhed. Endvidere skal der udvikles retningslinjer for, hvordan problemet håndteres i forskellige situationer.

I den politiske dialog skal EU lægge mere vægt på religionsfrihed. Unionen skal søge fælles værdier og referencepunkter i modpartens overbevisninger i forhold til de universelle menneskerettigheder med henblik på som minimum at afskaffe rædselsvækkende straffe eller skikke, som håndhæves i religionens navn. EU skal ikke gå ind i en religiøs diskussion og bør derfor forstå, at det ikke vil have den ønskede virkning blot at sige "afskaf sharia-lovgivningen". EU bør opfordre til og hjælpe med at finde alternative straffe i den positive lovgivning. Den ultimative målestok for EU er stadig de internationale menneskerettighedsstandarder.

Det er ligeledes vigtigt, at EU træffer politiske foranstaltninger, der kan støtte de resultater, den har opnået under de politiske dialoger, og som vil bidrage til at fremme religions- og trosfriheden. Kommissionen skal f.eks. søsætte flere EIDHR-projekter, der har til formål at fremme religionsfriheden, ligesom den bør stimulere den kulturelle forståelse i medierne. Medierne skal opfordres til at fremme en fælles forståelse blandt befolkninger fra forskellige religiøse baggrunde og afholde sig fra at stigmatisere.

Endelig afhænger det af EU's troværdighed og evne til at overbevise og inspirere, hvor effektivt religionsfriheden fremmes. På den anden side kan det få vidtrækkende konsekvenser

for de multireligiøse samfund i EU, afhængigt af hvorvidt det lykkes at forebygge ekstremisme og politisk misbrug af religioner i resten af verden. Derfor er passivitet ikke en mulighed.

Den Internationale Straffedomstol

Den 1. juli 2002 trådte Den Internationale Straffedomstols Rom-statut i kraft efter at være blevet ratificeret af de nødvendige 60 lande. Det internationale samfund har hilst domstolen velkommen som en vigtig institution i kampen mod straffrihed for folkedrab, humanitære forbrydelser, krigsforbrydelser og aggressionsforbrydelser og dermed et meget vigtigt skridt fremad for forsvaret af menneskets grundlæggende rettigheder og for bekræftelsen af ret og retfærdighed i verden. Domstolen blev indviet den 11. marts 2003 i Haag og forventes at være fuldt operationel i midten af 2003. Budgettet for det første år er ca. 35 mio. USD, kun en brøkdel af omkostningerne for de eksisterende internationale domstole.

Europa-Parlamentet har fra starten været stærkt engageret i Den Internationale Straffedomstol og i den videst mulige internationale ratificering af statuten. Begejstringen for projektet faldt imidlertid kraftigt efter Bush-regeringens formelle erklæring om, at den ikke havde til hensigt at ratificere statuten og efter vedtagelsen af den amerikanske lov om beskyttelse af personer i De Forenede Staters tjeneste. Europa-Parlamentet anførte, at ”loven rækker langt ud over USA’s udøvelse af sin suveræne ret til ikke at deltage i Straffedomstolens arbejde, eftersom loven indeholder bestemmelser, der (...) truer med sanktioner over for lande, der har valgt at støtte Straffedomstolen”.¹ Europa-Parlamentet beklagede ligeledes FN’s Sikkerhedsråds resolution nr. 1422, hvorefter Den Internationale Straffedomstol ikke skal indlede eller fortsætte efterforskning eller retsforfølgning af handlinger eller forsømmelser fra FN’s fredsbevarende styrker fra en deltagende stat, som ikke er kontraherende part i Rom-statuten, for en tolv måneders periode med mulighed for forlængelse i en yderligere tolv måneders periode, hvis en sådan sag opstår, eller medmindre Sikkerhedsrådet beslutter andet.²

Den amerikanske regerings gik imidlertid endnu videre i sin obstruktionspolitik ved at søge at forhandle sig frem til bilaterale immunitetsaftaler på baggrund af artikel 98 i statuten for Den Internationale Straffedomstol med henblik på at fritage amerikanske embedsmænd for retsforfølgelse i Den Internationale Straffedomstol. Europa-Parlamentet opfordrede medlemsstaterne og kandidatlandene til at afstå fra at vedtage enhver aftale, som underminerer Rom-statuttens gennemførelse, og mente, at den skuffende svage EU-holdning til spørgsmålet havde medført manglende retningslinjer for mange kandidatlande.³ Rumænien blev det første land, der den 1. august 2002 undertegnede en bilateral aftale med USA om ikke at udlevere parternes statsborgere til Den Internationale Straffedomstol. De medlemsstater, der oprindeligt overvejede at undertegne en aftale med USA, herunder Spanien, Italien og Det Forenede Kongerige, har siden afvist at gøre dette på baggrund af Rådets konklusioner af 30. september 2002.

Blandt tredjelandene var ikke-udleveringsaftalen med Indien fra januar 2003 en stor sejr for den amerikanske kampagne, eftersom alle andre aftaler der er indgået, med undtagelse af

¹ Beslutning af 4.7.2002, Rådets konklusion af 17.6.2002.

² Beslutning af 26.9.2002.

³ Beslutning af 26.9.2002, 24.10.2002, 20.11.2002.

aftalen med Israel, er blevet indgået med små økonomisk set mindre udviklede lande.

20. november 2002

FORSLAG TIL BESLUTNING B5-0445/2002

jf. forretningsordenens artikel 48

af Maurizio Turco m.fl.

om religionsfrihed

Europa-Parlamentet,

- A. der henviser til, at religionsfrihed såvel individuelt som kollektivt set er en grundlæggende menneskerettighed, som er forankret i forskellige internationale retsinstrumenter såsom verdenserklæringen om menneskerettighederne (1948), den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (1950), den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder (1966) og FN's erklæring om afskaffelse af alle former for intolerance og forskelsbehandling på grundlag af religion og tro (1981),
- B. der henviser til, at princippet om religionsfrihed indebærer trosfrihed uden nogen form for forskelsbehandling eller fortrinsstilling og kun kan praktiseres i en verdslig stat,
- C. der henviser til, at religionsfriheden mange forskellige steder i verden udsættes for vilkårlige krænkelse og overtrædelser,

opfordrer Rådet, Kommissionen og medlemsstaterne til at:

- 1. prioritere respekten for religionsfrihed højt i EU's relationer til tredjelande;
- 2. fastlægge sanktioner mod krænkelse af religionsfriheden i lighed med dem, der er nedfældet i USA's lov om international religionsfrihed (Public Law 105-292/105. Kongres).

FORTEGNELSE OVER BESLUTNINGER

Fortegnelse over beslutninger vedtaget af Europa-Parlamentet (artikel 50) mellem april 2001 og maj 2003, som direkte eller indirekte vedrører menneskerettighedskrænkelser i verden:

Forberedelser til den 58. samling i De Forenede Nationers Menneskerettighedskommission i Genève (marts 2002) vedtaget den 07.02.2002 (* henvisning til land)	
Land	Dato for vedtagelse af beslutning
<u>AFRKCA</u>	
BØRN I TVANGSARBEJDE	17.05.2001
ALGERIET	17.05.2001
ANGOLA	14.06.2001 / 06.09.2001 / 11.04.2002 / 04.07.2002
CAMEROON	17.05.2001
DEN CENTRALAFRIKANSKE REPUBLIK	14.06.2001
TCHAD	14.06.2001
COTE D'IVOIRE	10.10.2002
DEN DEMOKRATISKE REPUBLIK CONGO	13.12.2001 / 07.02.2002 / 13.06.2002 / 15.05.2003
ÆKVATORIALGUINEA	13.06.2002 / 16.01.2003
ERITREA	07.02.2002
ETHIOPIEN	17.05.2001
MAURITANIEN	06.09.2001
MADAGASCAR	07.02.2002 / 16.05.2002
NAMIBIA	05.04.2001
NIGERIA	15.11.2001 * (UNHCR-resolution 07.02.2002) 11.04.2002 / 05.09.2002 / 13.03.2003
SOMALIA	05.04.2001 / 04.07.2002
SYDAFRIKA	05.07.2001
SUDAN	21.11.2002
TANZANIA (flygtninge fra Burundi)	05.07.2001
TOGO	06.09.2001 / 13.12.2001 / 08.04.2003
TUNISIEN	14.03.2002
ZIMBABWE	06.09.2001 / 13.12.2001 / 14.03.2002 / 16.05.2002 / 04.07.2002 / 05.09.2002

	13.02.2003
<u>ASIEN</u>	
AFGHANISTAN	14.06.2001 / 13.12.2001 / 05.09.2002
BANGLADESH	21.11.2002
CAMBODIA	06.09.2001 / 07.02.2002 / 11.04.2002 13.03.2003
KINA (UNCHR's 57. samling)	05.04.2001
BEIJING'S ANSØGNING OM AT BLIVE VÆRT FOR DE OLYMPISKE LEGE I 2008	05.07.2001
ØSTTIMOR	04.10.2001
HONGKONG	19.12.2002
INDIEN	07.02.2002 / 16.05.2002
INDONESIEN	13.12.2001 / 16.05.2002
KAZAKHSTAN	13.02.2003
KIRGISISTAN	14.03.2002
LAOS	15.11.2001
MALAYSIA	14.06.2001 / 13.06.2002
MYANMAR (BURMA)	04.10.2001 / 11.04.2002 / 13.03.2003
NEPAL	14.06.2001 / 13.12.2001 / 13.06.2002 / 24.10.2002
NORDKOREA	16.01.2003
PAKISTAN	05.04.2001
SRI LANKA	14.03.2002
TAIWAN	15.05.2003
TIBET	19.12.2002
UZBEKISTAN	04.10.2001
VIETNAM	05.07.2001 / 04.10.2001 / 11.04.2002 / 15.05.2003
<u>AUSTRALIEN</u>	
AFGHANSKE FLYGTNINGE / ASYL	06.09.2001
<u>EUROPA</u>	
BELARUS	05.07.2001 / 13.06.2002 / 04.07.2002
BOSNIEN-HERZEGOVINA (Banja Luca)	17.05.2001
TJETJENIEN	16.01.2003
CYPERN	05.04.2001

IRLAND (indvandring)	13.12.2001
MOLDOVA	14.03.2002 / 11.04.2002
RUSLAND	07.02.2002 / 04.07.2002
DET SYDLIGE KAUKASUS	04.10.2001
TURKIET	15.05.2003
<u>LATINAMERIKA</u>	
ARGENTINA	04.07.2002
COLOMBIA	04.10.2001 / 14.03.2002
CUBA	10.04.2003
GUATEMALA	14.06.2001 / 11.04.2002 / 10.04.2003
MEXICO	05.04.2001
VENEZUELA	13.02.2003
<u>MELLEMØSTEN</u>	
EGYPTEN	14.06.2001 / 04.07.2002 / 05.09.2002 10.04.2003
IRAN	* (UNHCR-resolution 07.02.2002) / 24.10.2002 / 22.11.2002
ISRAEL	19.12.2002
SAUDI-ARABIEN	* (UNHCR-resolution 07.02.2002)
SYRIEN	13.06.2002
<u>ANDRE</u>	
Afskaffelse af dødsstraf i Japan, Sydkorea og Taiwan	13.06.2002
Dødsstraf i verden	05.07.2001
Børnearbejde i industrien for sportsudstyr	13.06.2002
EU's holdning ved FN's Generalforsamling om barnets rettigheder	11.04.2002
FN's Generalforsamlings særlige samling om barnets rettigheder	05.07.2001
Den Internationale Straffedomstol	28.02.2002 / 04.07.2002 / 26.09.2002 / 24.10.2002
Bekæmpelse af terrorisme	24.10.2002
FN's verdensfødevaretopmøde	16.05.2002
Flygtningen - Kanaltunnelen	11.04.2002
Tilbageholdte i Guantanamo Bay	07.02.2002

Aung San Suu Kyi og Leyla Zana (Modtagere af Sakharov-prisen)	13.12.2001
Klusterbomber	13.12.2001
FN's verdensdag for bekæmpelse af ekstrem fattigdom	04.10.2001
Skamfering af kvinders kønsorganer	20.09.2001
Chikane på arbejdspladsen	20.09.2001
Pressefrihed i verden	17.05.2001
FN-konference om mindst udviklede lande	05.04.2001
Voldelige overgreb mod katolske nonner	05.04.2001

BASISTEKSTER

TITEL	DATO FOR VEDTAGELSE	KILDE
INTERNATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTRUMENTER		
DE FORENEDE NATIONER		
Verdenserklæringen om menneskerettigheder	10. december 1948	http://www.unhchr.ch/udhr/index.htm
International konvention om borgerlige og politiske rettigheder	16. december 1966	http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/a_ccpr.htm
Fakultativ protokol til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder	16. december 1966	http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/a_opt.htm
Anden fakultative protokol til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder med henblik på afskaffelse af dødsstraffen	15. december 1989	http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/a_opt2.htm
International konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination	21. december 1965	http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/d_icerd.htm
Konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder	18. december 1979	http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/e1cedaw.htm
Fakultativ protokol til konventionen om afskaffelse af diskrimination imod kvinder	6. oktober 1999	http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/opt_cedaw.htm
Konvention om barnets rettigheder	20. november 1989	http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/treaties/crc.htm
Fakultativ protokol til konventionen om barnets rettigheder og inddragelse af børn i væbnede	25. maj 2000	http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/treaties/opac.htm

konflikter		
Fakultativ protokol til konventionen om barnets rettigheder om handel med børn, børneprostitution og børnepornografi	25. maj 2000	http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/treaties/opsc.htm
Konvention om forbud mod tortur og anden grusom, umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf	10. december 1984	http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/h_cat39.htm
Fakultativ protokol til konventionen om forbud mod tortur og anden grusom, umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf	18. december 2002	http://www.bayefsky.com/treaties/cat_opt.php
FN-erklæring om afskaffelse af alle former for intolerance og forskelsbehandling på grundlag af religion eller tro	25. november 1981	http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/d_intole.htm
FN-erklæring om enkeltpersoners, grupper og samfundsinstansers ret og pligt til at fremme og beskytte universelt anerkendte menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder	9. december 1998	http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(Symbol)/A.RE.S.53.144.En?OpenDocument
FN-erklæring om menneskerettighedsforkæmpere	9. december 1998	
FN's millenniumerklæring	8. september 2000	http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm
DEN INTERNATIONALE ARBEJDSORGANISATION		
Konvention om mindstealder	26.06.1973	http://ilolex.ilo.ch:1567/cgi-lex/convde.pl?C138
Konvention om oprindelige folk og stammefolk	27.06.1989	http://ilolex.ilo.ch:1567/cgi-lex/convde.pl?query=C169&query0=C169&submit=Display
Konvention om afskaffelse af de værste former for børnearbejde	17.06.1999	http://ilolex.ilo.ch:1567/cgi-lex/convde.pl?query=C182&query0=C182&submit=Display

FN-KONFERENCER		
Verdenskonference om menneskerettigheder (Wien) Erklæring og handlingsprogram	25. juni 1993	http://www.unhchr.ch/html/menu5/wchr.htm
Verdenskonference om kvinder og udvikling (Beijing) Erklæring og handlingsplatform	September 1995	http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/
Verdenskonference imod Racisme, Racediskrimination, Fremmedhad og dertil knyttet Intolerance (Durban) Erklæring og handlingsprogram	8. september 2001	http://www.unhchr.ch/html/racism/Durban.htm
EUROPA-PARLAMENTET		
Årlige betænkninger om menneskerettighederne	1983 – 2002	http://www.europarl.ep.ec/comparl/afet/droi/annual_reports.htm
Beslutning om meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet. Hvordan Den Europæiske Union kan medvirke til at fremme menneskerettigheder og demokrati i tredjelande. (KOM (2001) 252)	25. april 2002	http://www.europarl.ep.ec/comparl/afet/droi/other_reports.htm
Beslutning om Kommissionens meddelelse om EU-bistand til valgoperationer og valgovervågning (KOM (2000) 191 - C5-0259/2000)	15.03.2001	http://www.europarl.eu.int/comparl/afet/droi/default.htm
Beslutning om bekæmpelse af racisme og fremmedhad i Den Europæiske Union, om Kommissionens meddelelse: "Bekæmpelse af racisme, fremmedhad og antisemitisme i	16.03.2000	http://www.europarl.eu.int/comparl/afet/droi/default.htm

ansøgerlandene" (KOM (1999) 256 – C5-0094/1999) og om verdenskonferencen mod racisme		
Beslutning om meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om "Den Europæiske Union og de udenrigspolitiske aspekter af menneskerettighederne fra Rom til Maastricht-traktaten og fremover" (KOM (1995) 567 – C4-0568/1995)	17. december 1998	http://www.europarl.eu.int/comparl/afet/droi/default.htm
Beslutning om beretning fra Kommissionen om gennemførelsen af foranstaltninger til fremme af menneskerettigheder og demokratisering (for året 1995) (KOM (1996) 672 - C4-0095/1997)	19. december 1997	http://www.europarl.eu.int/comparl/afet/droi/default.htm
Beslutning om oprettelse af en fælles koordineringsstruktur i Kommissionen med henblik på en fælles koordinering i spørgsmål vedrørende menneskerettigheder og demokratisering	19. december 1997	http://www.europarl.eu.int/comparl/afet/droi/default.htm
Beslutning om meddelelse fra Kommissionen om hvorledes overholdelsen af de demokratiske principper og menneskerettighederne indgår i aftalerne mellem Fællesskabet og tredjelande (KOM (1995) 216 – C4-0197/1995)	20. september 1996	http://www.europarl.eu.int/comparl/afet/droi/default.htm
RÅDET		
EU-retningslinjer for menneskerettighedsdialoger	13. december 2001	http://europa.eu.int/comm/external_relations/human_rights/doc/ghd12_01.htm
Retningslinjer for EU's politik over for tredjelande i forbindelse med dødsstraf af 29. juni 1998	29. juni 1998	http://europa.eu.int/comm/external_relations/human_rights/adp/guide_en.htm

Retningslinjer for EU's politik over for tredjelande i forbindelse med tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf	9. april 2001	http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/r10109.htm
Forordning (EF) nr. 975/1999 og (EF) nr. 976/1999 om udvikling og befæstelse af demokratiet og af retsstaten samt respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder	29. april 1999	Official Journal L 120 , 08/05/1999 P. 0001 - 0014
Fælles holdning om ændring af fælles holdning af den 22. januar 2001 om Den Internationale Straffedomstol	20. juni 2002	http://ue.eu.int/pesc/icc/doclist.asp?lang=en&doctype=1
Handlingsplan om opfølgning af den fælles holdning af 22. januar 2001 om Den Internationale Straffedomstol	27. maj 2002	http://ue.eu.int/pesc/icc/doclist.asp?lang=en&doctype=1
Konklusioner om menneskerettigheder og demokratisering i tredjelande samt praktiske foranstaltninger vedtaget med henblik på gennemførelse af Rådets konklusioner af 25. juni 2001	10. december 2002	
Konklusioner om Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet om hvordan Den Europæiske Union kan medvirke til at fremme menneskerettigheder og demokrati i tredjelande (KOM (2001) 252)	25. juni 2001	
Konklusioner om Kommissionens meddelelse om EU-bistand til valg handlinger og valgovervågning (KOM (2000) 191 - C5-0259/2000)	31. maj 2001	

KOMMISSIONEN		
Programmeringsdokument for det europæiske initiativ for demokrati og menneskerettigheder (2002-2004)	20. december 2001	http://europa.eu.int/comm/external_relations/human_rights/doc/eidhr02_04.htm
ANDRE		
Appel fra den første verdenskongres om afskaffelse af dødsstraf i Strasbourg	Juni 2001	http://www.coe.int/T/E/Communication_and_Research/Press/Theme_Files/Death_penalty/e_IndexCongres.asp